

Advokaten

UDGIVET AF ADVOKATSAMFUNDET

NR. 01 · JANUAR 2013

LOV OG RET PÅ SKOLESKEMAET I GYMNASIER

Per Buttenschøn er en af de advokater,
der har meldt sig som underviser.

INDHOLD

LEDER	5
KORT NYT	6
TEMA: LOV OG RET SKAL VÆRE ALMEN DANNELSE	8
Advokatrådet står bag nyt undervisningsprogram til gymnasieelever, der skal få advokater til at give en håndsækning i undervisningen.	
STOLEDANS I RETSPSYKIATRIEN	18
Retspsykiatrien er presset. Det har konsekvenser for retssikkerheden.	
DEBAT: KEND DIN LØGNER II	20
En tidligere landsdommer om at afsløre en løgn i retssalen.	
INTERNATIONALT ARBEJDE: INDEN FOR POLITISK INDFLYDELSE	22
Det handler om at bevare den danske uafhængighed.	
CHRISTIANSBORGKLUMMEN	24
Ole Hækkerup (S) skriver om rets- og værdipolitik.	
 Fagligt	
EUROPÆISK RETSPOLITIK: RETTEN TIL STUDIESTØTTE UNDER UDDANNELSE	26
TEMA: MEDIATION I KOMMERCIELLE TVISTER	31
MEDIATION: IKKE FOR RIGTIGE ADVOKATER	36
TILBUD OM MEDIATION SOM FØRSTE STOP	38
CCBE: ANERKENDELSE TIL HVIDERUSSISK FORÅR	42
NYE BØGER	44
BOGANMELDELSE: MEDIATION I ERHVERVSTVISTER	45
NYT JOB: ERIK ØSTERGAARD-NIELSEN, FÜRST ADVOKATFIRMA	46
NYE ADVOKATER, ETC.	47

Genialmultifleksibleffektivt

VI HAR GJORT ADVOSYS 4 APP ENDNU BEDRE

Advosys 4 app'en til iPad og iPhone er kommet i en ny og forbedret version 2.

Advosys 4 er både det mest effektive og med app'en også det mest fleksible it-system til advokater. Brug det, hvor som helst – når som helst.

Direkte adgang til:

- Sager
- Dokumentbehandling
- Fremnoteringer
- Kontaktinformationer
- Udvidet tidsregistrering

Du kan downloade app'en gratis og bruge den med det samme, hvis du allerede anvender Unik Advosys 4. Kontakt os på tlf. 7642 1100, hvis du er i tvivl.

ADVOKATERNE MUFF & PARTNERE

TILBYDER KOLLEGAER TINGLYSNINGSHJÆLP TIL

- at tinglyse skøder og andre dokumenter, f.eks pant eller servitutter
- at lave tinglysningsfuldmagter
- at lave refusionsopgørelser i ejendomshandler

OG VI SØRGER FOR

- at underrette om alle ekspeditioner i sagerne
- at vi i forhold til jeres klienter er et „efterbehandlingskontor, der udfører arbejde for jer
- at vi om ønsket kan kommunikerer med jeres klienter med e-mailadresse @tinglysningshjælp.dk
- at vi fakturerer jer direkte, så I selv kan afregne med klient
- at vi giver jer en fast pris

+ 4548303100 . kontaktperson Advokat Karin Muff
km@muffogpartnere.dk . www.muffogpartnere.dk

Orr | Litchfield

Anglo-Danish business lawyers

Lad os hjælpe dig
Let us help you

London office
0044 (0)20 7395 2180
enquiries@orrlitchfield.com

Copenhagen office
0045 38 88 16 00
enquiries@orrlitchfield.com

www.orrlitchfield.com

KOLOFON

ADVOKATEN 92. ÅRGANG

DIREKTE KOMMUNIKATIONSORGAN for ca. 6.600 advokater og advokatfuldmægtige.
Bladet tilgår endvidere retsudvalget, domstolene, anklagemyndigheden,
centraladministrationen og en række abonnenter fra det private erhvervsliv.

UDGIVER/REDAKTION: ADVOKATRÅDET
Kronprinsesgade 28 · 1306 København K
Telefon 33 96 97 98 · Fax 33 36 97 50
samfund@advokatsamfundet.dk · www.advokatsamfundet.dk

REDAKTIONSPANEL:

Christoffer Badse, Institut for
Menneskerettigheder

Rasmussen
advokat

Anja Cordes,
advokat

Peter Pagh, professor, dr.jur.,
Københavns Universitet

Ole Dybdahl, landsdommer,
Østre Landsret

Karsten Havkrog Pedersen,
advokat

Thomas Elholm, professor,
Syddansk Universitet

Birgitte Holmberg Pedersen,
retspræsident, Helsingør

Carsten Fode,
advokat

Lars Lindencrone Petersen,
advokat

Anne Birgitte Gammeljord,
advokat

Anne Pindborg,
advokat

Arne Gram,
vicepolitidirektør

Jens Røn,
statsadvokat

Svend Bjerg Hansen,
landsdommer, Vestre Landsret

Henrik Stagetorn,
advokat

Ansvarshavende redaktør: Torben Jensen, tje@advokatsamfundet.dk

Redaktør: Hanne Hauerlev, hha@advokatsamfundet.dk

Redaktionel sekretær: Vibeke Sejer Mølbæk, vs@advokatsamfundet.dk

ANNONCER:

FrontMedia
Høgevej 5D
3400 Hillerød
Telefon 48 22 44 50
Zandra Pihl
advokaten@frontmedia.dk
www.frontmedia.dk

LAYOUT:

Adman Kommunikation
Vesterbrogade 15
1620 København V
Telefon 33 77 42 00
info@ad-man.dk
www.ad-man.dk

TRYK:

Jørn Thomsen / Elbo AS
Essen 22
6000 Kolding
Telefon 76 37 60 00
jto@jto.dk

Advokaten er tilmeldt Dansk Oplagskontrol

Artikler bragt i Advokaten bliver som hovedregel offentliggjort på Advokatsamfundets hjemmeside.

Signede artikler dækker ikke nødvendigvis redaktionens opfattelse. Redaktionen hæfter ikke for artikelmanuskripter, som er blevet tilsendt uopfordret.

For enkelte illustrationer i dette blad har det været umuligt at finde frem til eller komme i kontakt med den retsmæssige indehaver af ophavsrettelighederne. Såfremt redaktionen på denne måde måtte have krænkret ophavsretten, er dette sket ufriwilligt og utilsigtet. Retmæssige krav i denne forbindelse vil selvfølgelig blive honoreret, som havde vi indhentet tilladelsen i forvejen.

MEDLEM AF DANSK FAGPRESSE

ISSN 0107-5616

ISSN 1901-4546 (online)

Kend dit retssystem

I ET DEMOKRATI ER DET VIGTIGT, at ungdommen i løbet af deres skoletid bibringes en god forståelse for retssystemets funktion og indretning. Det er trods alt en hjørnesteen i Grundlovens magtadskillelsesprincip. Men selvom det faktisk står i læreplanerne for gymnasierne, at det er kernestof at beskæftige sig med 'betydningen af retssystemet', har det hidtil skortet på relevant og moderne undervisningsmateriale.

Det har vi i Advokatrådet nu rådet bod på gennem frugtbart samarbejde med et forlag (Systime), der er specialiseret i at udarbejde on-line undervisningsmaterialer. Det er derfor ikke uden stolthed, at vi i Advokatrådet kan præsentere ibogen 'Ret og Rimelighed' – som oven i købet kan stilles gratis til rådighed for interesserede gymnasier mv. Projektet er nemlig finansieret af Dreyers Fond, og produktionsomkostningerne har derfor ikke belastet Advokatsamfundets budget overhovedet. Initiativet er omtalt mere udførligt i dette nummer af *Advokaten*.

Men hvorfor skal vi advokater egentlig stå i spidsen for et sådant arbejde? Det skal vi, fordi vi er stolte af den danske retstradition og det danske demokratiske retssamfund. Derfor vil vi gerne fortælle om det. Den nøje afbalancering af de tre statsmagter, og ønsket om at sikre beskyttelse af den enkeltes retssikkerhed, som vores system trods noget af regelværkets fremskredne alder er udtryk for, og som vi som advokater tager del i og forsvarer dagligt, det er bestemt værdt at få fremtidens generationer gjort interesseret i.

Under anvendelse af de allermest moderne og hotte hjælpemidler har vi skabt et dynamisk tilgængeligt og udfordrende univers om retssystemet, som vi tror, kan få masser af Stx'ere, Htx'ere HF'ere m.fl. til at tilegne sig en vigtig del af vores helt grundlæggende spilleregler for samfundet. Foreløbig er ambitionen, at ibogen rekvireres af rigtig mange undervisere og anvendes i skoleåret 2013/2014 på gymnasieniveau.

“Og hvordan berører det så mig?” vil

Advokatens kernelæsere – advokaterne – så spørge. Det kan det nemt komme til, hvis du griber projektets muligheder. Det er nemlig en del af undervisningsmaterialet, at Advokatsamfundet tilbyder at formidle kontakt mellem eleverne og en advokat, hvis det kan indpasses i undervisningen. Vi håber, at rigtig mange lærere som led i deres planlægning vil gøre brug af dette tilbud, og vi håber, at der vil være advokater lokalt som – i samarbejde med kredsbestyrelsen – vil stille sig til rådighed et par timer på den lokale undervisningsinstitution, når efterspørgslen melder sig. På den måde kan alle medvirke som ambassadører for advokatstanden, og – tør jeg vædde på – samtidig blive klogere på, hvor meget (eller hvor lidt) blomsten af vores ungdom ved om begreber som domstolskontrol, retssikkerhed og adgang til retfærdighed. Og skulle du have en søn eller datter på en af ungdomsuddannelserne, må du da gerne reklamere for projektet!

'Skoleprojektet' – som vi hidtil har kaldt det – rækker tilbage til Advokatrådets Rets-sikkerhedsprogram fra 2009 (pg 36-37 for den særligt interesserede), som også understregede både behovet for undervisningsmateriale og betydningen af, at Advokatsamfundet bidrog til informationsopgaven.

Vi vurderede dengang, at det bedste resultat af den informationsopgave, vi så – og fortsat ser – som en meget væsentlig opgave for Advokatsamfundet, ville blive nået gennem en målrettet indsats over for ungdommen.

Jeg vil gerne benytte lederpladsen til at takke alle bidragsyderne til materialet, ikke mindst Sekretariatet, men også de advokater m.fl. der beredvilligt stillede op til videointerviews etc. Alle deltagere har ydet den ekstra indsats, som skal til for at løfte en 'god idé' til et værdifuldt og – håber vi – fremover flittigt anvendt undervisnings- og opdragelsesredskab inden for vores felt.

FOTO: MORTEN HOLTUM

AF SØREN JENSTRUP,
FORMAND FOR ADVOKATRÅDET

Det er nemlig en del af undervisningsmaterialet, at Advokatsamfundet tilbyder at formidle kontakt mellem eleverne og en advokat, hvis det kan indpasses i undervisningen. Vi håber, at rigtig mange lærere som led i deres planlægning vil gøre brug af dette tilbud.

Husk at indgive klientkontoerklæring for 2012

Alle beskikkelseshavende advokater skal årligt indsende klientkontoerklæring til Advokatsamfundet. Endvidere skal advokatvirksomheder, der drives i kapitalseleksform indgive klientkontoerklæring. Fristen for at indgive klientkontoerklæring for 2012 er fastsat til 31. marts 2013.

Alle advokater og advokatselskaber modtager i løbet af januar et brev, der indeholder nærmere instruktion om, hvordan indgivelse af klientkontoerklæring finder sted. Selve indgivelsen foregår elektronisk via Advokatsamfundets hjemmeside med anvendelse af NemId. Du kan finde yderligere vejledning til indsendelse af klientkontoerklæring på Advokatsamfundets hjemmeside.

MAGNUS PRISEN TIL HANS CHRISTIAN VINTEN

Magnus Prisen 2012 er netop blevet overrakt til H.C. Vinten, advokat ved Kammeradvokaten. I sin begrundelse fremhævede formanden for Komiteen for Magnus Prisen, højesteretsdommer Jon Stokholm, at komiteen havde lagt vægt på, at H.C. Vinten gennem sine mange års virke har løftet Kammeradvokaturen til en meget høj faglig standard på skatteområdet, og at dette igen har haft en betydelig indflydelse på at højne den skatteretlige faglighed i administrationen, dels ved H. C. Vintens rådgivning i konkrete sager, dels ved at føre sagerne på statens vegne ved Landsskatteretten og domstolene. Det blev desuden fremhævet, at H.C. Vinten gennem årene har stået for gennemførelsen af nogle af de allerstørste retssagskomplekser på skatteområdet, herunder både selskabstømmersagerne samt sagerne om 10-mandsprojekterne.

Fonden Magnus Prisen blev stiftet i 1998 af de tidligere ejere af Forlaget Magnus og uddeltes sidste gang i dette regi i 2009. Magnus Prisen er nu videreført og uddeles af Magnus Informatik A/S.

INFORMATIONSMØDE OM LANDSRETSKONSTITUTION

Begge landsretter afholder i februar 2013 informationsmøde for jurister, der overvejer at søge en konstitutionsstilling. På møderne vil der blive orienteret om tilrettelæggelsen af en konstitutionsperiode, og en udnævnt landsdommer og en konstitueret landsdommer vil orientere om arbejdet som konstitueret dommer i de respektive landsretter. Informationsmødet i Østre Landsret afholdes torsdag 7. februar 2013 kl. 16.00 til ca. kl. 17.30 i Østre Landsret, Bredgade 59, København K. Deltagerne bedes henvende sig til informationen.

Informationsmødet i Vestre Landsret afholdes torsdag 7. februar 2013 kl. 16.00 til ca. kl. 17.30 i Vestre Landsret, Gråbrødre Kirkestræde 3, 8800 Viborg. Deltagerne bedes henvende sig til informationen.

Frist for tilmelding til informationsmøderne er 1. februar 2013. Tilmelding bedes ske pr. mail til Østre Landsret på Infomoedekst@oestrelandsret.dk og til Vestre Landsret på Sekretariat@vestrelandsret.dk. Ved tilmelding bedes navn, titel og tjenestested oplyst.

Har du spørgsmål, er du velkommen til at kontakte sekretariatschef Ellen Busck Porsbo på mail EllenBusckPorsbo@Oestrelandsret.dk eller på telefonnr. 99 68 62 12 eller sekretariatschef Berith Linnebjerg på mail BerithLinnebjerg@vestrelandsret.dk eller telefonnr. 86 62 62 00.

Efteruddannelse på Færøerne og i Grønland

Den første efteruddannelsesperiode for advokater og advokatfuldmægtige på Færøerne udløb 31. december 2012.

Nærmere vejledning om indberetning af efteruddannelse udsendes altid pr. mail, fax eller brev ca. 14 dage efter, at advokatens/fuldmægtigens individuelle treårsperiode er udløbet.

Da Advokatsamfundets elektroniske indberetningssystem forudsætter anvendelse af digital signatur eller NemId, vil indberetning – for så vidt angår Færøerne – skulle ske skriftligt på den blanket, som modtages sammen med vejledningen om indberetning af efteruddannelse. For så vidt angår Grønland, skal indberetning ske enten elektronisk eller skriftligt på den blanket, som modtages sammen med vejledningen om indberetning af efteruddannelse. Indberetningen skal alene foretages på én af de anviste måder.

Treårsperioden regnes i hele måneder. Efteruddannelsesforpligtelsen begynder pr. 1. januar 2010 eller den første i måneden efter dato for autorisation som advokatfuldmægtig eller beskikkelsesdato. I forbindelse med deponering afbrydes perioden ved udgangen af deponeringsmåneden, og ved genudlevering indtræder forpligtelsen den første i måneden efter genudlevering.

LEGATER UNDER ADVOKATSAMFUNDET

SAGFØRERNES AUKTIONERS LEGAT

REJSELEGAT

Rejselegatet kan søges af en københavnsk advokat med en god juridisk kandidateksamen, der i sit arbejde har vist fremragende evner og en levende interesse for sit fag, som gør det sandsynligt, at vedkommende vil have stor gavn af en studierejse.

Legatet gives fortrinsvis til hel eller delvis dækning af rejseudgifter og tuition. Legatet gives ikke til kongresrejser samt rejser med en varighed på under tre måneder.

Ansøgningsfristen er 1. april 2013. Du kan læse nærmere om betingelserne for at søge legatet på www.advokatsamfundet.dk/advokatrådet/fonde.

LEGAT TIL VÆRDIGT TRÆNGENDE

Legatet kan søges af københavnske advokater, der uden egen skyld er kommet i økonomiske vanskeligheder eller til rekreativ rejser for advokater eller deres pårørende eller til deres efterlevende, fraskilte eller fraseparerede ægtefæller samt børn under 25 år.

Ansøgningsfristen er 1. april 2013. Du kan læse nærmere om betingelserne for at søge legatet på www.advokatsamfundet.dk/advokatrådet/fonde.

UNDERSTØTTELSESFONDEN

Legatet kan søges af nuværende eller forhenværende advokater, der er økonomisk dårligt stillede eller dissers efterlevende ægtefæller og børn eller undtagelsesvis til andre, som advokaten faktisk forsørgede.

Understøttelsesfonden administrerer desuden 22 selvstændige legater, hvis formålsparagraf stort set er enslydende med Understøttelsesfondens. Legatet udbetales halvårligt i juni og december. Udbetaling er betinget af, at legatmodtageren endnu lever.

Ansøgningsfristen er 31. marts 2013. Du kan downloade ansøgningskema på www.advokatsamfundet.dk/advokatrådet/fonde.

BIRTHE DAELLS FOND

Birthe Daells Fond giver penge til advokatbistand. Fondens formål er at sikre, at personer – også juridiske – som ikke har råd til at antage en advokat til at varetage deres sag, kan få bistand fra en advokat.

Legatet kan – helt eller delvis – dække udgifter til advokatsalær i det omfang, det ikke bliver godtgjort hos modparten, f.eks. ved dom, fri proces og/eller retshjælpsforsikring. Der gives heller ikke støtte til sager, som allerede er ført, ligesom der heller ikke gives dækning til udgifter til advokatbistand, som allerede er ydet.

Ansøgningen skal udover en sagsfremstilling (og evt. kopi af ansøgning om fri proces) indeholde oplysning om parternes økonomiske forhold og størrelsen af det beløb, man søger om. Der er ingen ansøgningsformular. Ansøgningen skal sendes til Advokatsamfundets sekretariat.

Du kan læse nærmere om legatet samt betingelserne for, hvordan du som advokat kan søge legatet for din klient på www.advokatsamfundet.dk/advokatrådet/fonde.

advokatmødet 2013

PROGRAM

FORMIDDAG

- 10.00 – 12.00 Generalforsamling i Det Danske Advokatsamfund
12.00 – 13.00 Frokost

EFTERMIDDAG

- 13.30 – 16.30 **Fremtidens domstole**
Domstolene er formentlig den mest centrale samarbejdspartner for advokater. For tiden overvejes meget store reformer på domstolsområdet, som vil berøre både den måde, sagerne behandles på, og hvor sagerne behandles. Overvejelserne kræver en stillingtagen til en række til dels modsatrettede hensyn, f.eks. effektivitet over for nærhed, økonomi over for retssikkerhed mv. Med bistand fra landsretspræsidenterne Bjarne Christensen og Bent Carlsen vil vi hen over eftermiddagen se nærmere på fremtidens domstole og drøfte behandlingen af civile sager og skiftesager. Formen vil veksle mellem oplæg og aktiv inddragelse af deltagerne, så udover at give et fagligt udbytte, vil eftermiddagen desuden give alle advokater mulighed for at fremsætte synspunkter, som kan bæres videre af Advokatrådet og domstolenes repræsentanter. Vi har sikret os bistand til, at modstående synspunkter kan 'procederes' på bedste vis. Du vil således kunne opleve blandt andet advokaterne Karen Dyekjær, Karoly Németh og Oluf Engell duellere på synspunkter, du kan være med til at formulere – alt under kyndig styring af moderator Niels Krause-Kjær. Seminaret opfylder betingelserne i reglerne om obligatorisk efteruddannelse. Bevis for deltagelse udstedes efter seminaret.

- 16.30 – 18.00 **Fredagsbar, jazz og fadøl – samt tid til en pause.**

ÅRSFESTEN OG GALLAMIDDAGEN

- 18.00 – 19.00 **Velkommen til nye kolleger – og et glas før middagen**
Som noget nyt holdes Årsfesten for nye advokater sammen med Advokatmødet. Er du ny advokat, vil vi gerne byde dig velkommen, og samtidig give dig mulighed for et gensyn med studiekammerater fra Advokatuddannelsen. Er du en af de mere garvede, har du mulighed for at hilse på en af dine nye kolleger og være med til at gøre deres velkomst til standen festlig. Tale ved Advokatrådets formand Søren Jenstrup.
- 19.00 – 02.00 **Gallamiddag – Underholdning ved Snobberne fra Rytteriet**
Efter middagen spiller BACKSEAT op til dans.
Påklædning: Smoking/mørkt tøj.

Lov og ret skal være almen dannelse

AF HANNE HAUERSLEV, PRESSECHIEF, ADVOKATSAMFUNDET
FOTO: DAVID BERING
FOTOS ER FRA AARHUS KATEDRALSKOLE 1.S

Medierne bugner med alt fra kriminalmagasiner på TV til politiets døgn-rapporter i den lokale avis. Men hvad foregår der egentlig, når staten straffer borgeren? Hvad har Grundloven at gøre med en enkelt lille forseelse? Og hvorfor er magten tredelt i det danske retssamfund? Det er nogle af de spørgsmål gymnasieelever over hele landet nu har mulighed for at arbejde med, når der er samfundsfag på skoleskemaet. Advokatrådet står bag ideen, der nu skal få advokater til at give en håndsrækning i undervisningen.

Danske unge er veloplyste, men de trænger til at forholde sig til det moralkodeks, som samfundet bygger på. Det skal få dem til at tage mere ansvar, mener advokat Pernille Backhausen, der er en af initiativtagerne bag Advokatsamfundets nye undervisningsprogram for gymnasieelever.

De unge skal lære at tage ansvar

DANSKE UNGE ER EKSTREMT VELOPLYSTE. Alligevel er det de færreste, der præcis er klar over, at Danmark har et retssystem af høj international klasse, som bliver rullet ud, når borgerne kommer i berøring med loven.

Men det er sundt at forholde sig til, og i sidste ende kan det få unge til at tage mere ansvar. Det mener advokat Pernille Backhausen, formand for Advokatrådets Procesretsudvalg og medlem af den projektgruppe, der har stået bag Advokatsamfundets undervisningsprogram til gymnasierne, som netop er udkommet.

Selvom kriminaliteten har været faldende igennem de senere år, er det en anden form for ansvar, Pernille Backhausen tænker på.

-Jeg taler om det moralkodeks, der findes i samfundet, og som man nemt overskrider uden at tænke over det. Det kan være, at man er vidne til, at en kammerat opfører sig uansvarligt, at man skriver grove ting om andre på Facebook eller kommer til at lave hærværk i det små på hotellet under skiferien. De unge har brug for at lære, at de med alle deres handlinger læner sig op

ad en grænse, som samfundet har sat. De tænker på sig selv nu og her og glemmer, at der i alle vores handlinger er en kant over til, hvad vi som samfund har besluttet er uacceptabelt, forklarer Pernille Backhausen, der i det hele taget savner, at de unge får en dybere forståelse for retssamfundet og det demokrati, som samfundet bygger på.

DET NEMME OPRØR

- De fleste ser for eksempel ret ensidigt på politiet, som værende en selvstændig magt-enhed. Det er så nemt at gøre oprør imod, for det er jo til at overskue at se sig sur på en enkelt lille brik, som kun agerer, som lovgiveren har dikteret. Ved at give de unge flere perspektiver, håber jeg, at de forstår kompleksiteten og måske kan det få flere til på sigt at få lyst til også at tage et politisk ansvar. Under alle omstændigheder kan det ikke undgå at føre til nogle vigtige diskussioner blandt unge – først og fremmest i klasselokalerne, men forhåbentlig smitter det også til andre fora, siger Pernille Backhausen, der også mener, at ansvaret for egne handlinger hænger sammen med viden om,

hvor stort et apparat man sætter i gang ved at træde ved siden af.

- Hvis nogen påstår, at du har givet dem en knytnæve, sørger staten for en advokat, staten betaler i første omgang også for selve retssagen og dommerne skal sørge for, at sagen er godt nok efterforsket. På samme måde er du beskyttet, hvis du kommer i problemer. Den viden, tror jeg, kan få nogle unge til at tænke sig om en ekstra gang, inden de handler til skade for både sig selv og andre.

ADVOKATER FORTÆLLER OM EGNE SAGER

Pernille Backhausen håber, at advokater over hele landet vil være med til at fortælle om deres egne sager i gymnasierne for at være med til at gøre undervisningen både levende og nuanceret.

- Det er i alt fald tanken med hele projektet, at der bliver en stab af advokater, som gymnasierne kan trække på. Projektet her ligger jo meget i tråd med, hvad vi advokater ellers påtager os af frivilligt arbejde – jeg tror ikke, at jeg kender en anden branche, hvor folk er så passionerede og glade for at hjælpe og bidrage til samfundet.

Juraen er en gylden mulighed for at komme på scenen. De unge vil så gerne være stjerner i deres eget liv. Som advokat i en retssal kan du sagtens få det ønske opfyldt – oven i købet så det giver mening for både samfundet og dig selv.

PERNILLE BACKHAUSEN, ADVOKAT

- Samtidig er det vigtigt for undervisningen, at vi er med til at vise, at der ligger masser af hjerteblod bag en sag. Jeg skal selv ud på gymnasierne. Ikke for at undervise i Grundlovens regler, men for at fortælle historier fra retssamfundet og det, der gør indtryk på mig. Det kan være sagen om de to unge kvinder, der havde levet sammen med en meget voldelig mand. Der var ingen

tvivl om, at de endte med at slå ham ihjel – alligevel blev de ikke straffet, for der lå en for stærk historie bag. Sagen er et godt eksempel på, at retssystemet er langt mere nuanceret end det fremgår af amerikanske film, og det vil jeg gerne være med til at formidle videre.

vedkommende. De færreste kender retten til en retfærdig rettergang og har måske svært ved at forstå, at du som advokat vil forsvare en forbryder. Men selvom du er tiltalt for en alvorlig forbrydelse, har du krav på en fair rettergang og en advokat, der kan tale din sag. Det er sundt at vide, at det ikke er det samme som at blive frikendt, siger Pernille Backhausen, der håber på, at materialet kan

TAL OM RETFÆRDIGHED

- Retfærdighed er et andet begreb, som jeg vil bruge, når jeg er ude på gymnasier, for jeg tror, at det kan være med til at gøre undervisningen

være med til at fremme forståelsen af juraen for alle andre samfundsforhold.

- Du kan lægge en juridisk vinkel på alt, hvad du læser i avisen. Når du får blik for det, lærer du også at se juraen som en ramme, der stilles op for samfundet.

Det er samtidig en ramme, der giver god mulighed for diskussion – noget, som Pernille Backhausen for alvor tror, kan tænde de unge.

- Her er der rig mulighed for at bruge al den retorik og argumentationsteknik, som de er så dygtige til, og som de elsker. Ja faktisk vil jeg sige, at juraen er en gylden mulighed for at komme på scenen. De unge vil så gerne være stjerner i deres eget liv. Som advokat i en retssal kan du sagtens få det ønske opfyldt – oven i købet så det giver mening for både samfundet og dig selv.

PERNILLE BACKHAUSEN

Partner i og stifter af SIRIUS advokater, hvor hun også har været bestyrelsesformand siden 2008. Medlem af Advokatrådet og formand for Procesretsudvalget.

Eleverne vil høre om den sag, der slår gnister

Fortæl om dine egne sager, få eleverne til at diskutere og drop de løftede pegefingre, når du som advokat kommer ud i klasselokalet for at fortælle om retssamfundet. Sådan lyder tre klare råd fra den lektor, der i samarbejde med Advokatsamfundet har lavet undervisningsbogen 'Ret og Rimelighed' til eleverne på ungdomsuddannelserne.

KENDSKABET TIL RETSSAMFUNDET er en helt naturlig del af både den faglige og almene dannelse, der skal foregå i gymnasiet – og siden 2010 har det også været et krav, at eleverne får lov og ret på skoleskemaet. Her kom nemlig den bekendtgørelse, der skal sikre, at der inde bag studentehuen også er en grundlæggende viden om fundamentale retsprincipper. Det gælder alt fra viden om magtens tredeling til de konsekvenser, der kan komme ud af en aften i byen, som ender på den forkerte side af lovens regler.

– Helt basalt er det den viden, der betyder, at eleven for eksempel forstår rækkevidden af at sende en sms-togbillet videre til en kammerat. Det er så nemt at gøre. Men de fatale konsekvenser, det kan få for dig selv i form af en plettet straffeattest og begrænsede muligheder for både job og rej-

seliv, er svære at overskue, når du er 17 år, siger Morten Winther Bülow, som er lektor og underviser på Aarhus Katedralskole i samfundsfag. Han har undervist i 15 år, er eksternt redaktør på forlaget System og har i det seneste år arbejdet på Advokatsamfundets iBog 'Ret og Rimelighed', der udkom i januar 2013.

Han ser iBogen som et godt værktøj til at skabe sammenhæng mellem fagene politik, sociologi og økonomi.

– Arbejdet med retssamfundet binder naturligt de tre dimensioner sammen, når vi arbejder med det som tema. Især rummer emnerne kriminalitet og straf lige præcis det, som tænder de unges nysgerrighed, og som gør det let at få en levende undervisning. Her har du en god konflikt, som helt banalt gør det oplagt at diskutere straf, ad-

vokatens rolle, mediernes dækning, og som får eleverne til at reflektere over loven som en demokratisk grundpille i samfundet.

LOV OG RET I HVERDAGEN

De sidste par måneder har Morten Winther Bülow anvendt 'Ret og Rimelighed' i sin undervisning af 1. g'ere.

– Der har været ægte interesse – og det er utrolig vigtigt netop i 1.g, hvor det handler om at fange eleverne ind i undervisningen. Alle kender nogen, der har været i konflikt med loven – og jeg har også selv taget eleverne med en tur i retten.

MORTEN WINTHER BÜLOW

Lektor, underviser på Aarhus Katedralskole i samfundsfag. Eksternt redaktør på forlaget Systeme.

- Vi bruger tid på at tale om lov og ret i hverdagen. Eleverne er lige startet med at gå i byen og er optagede af, hvad der sker, hvis en dørmmand smider folk ud, eller hvis der sker et overfald. På den måde bliver det nemt for dem at se en mening med undervisningen, fordi de relaterer direkte til egne oplevelser, forklarer redaktøren, der selv har presset på for at få lavet et undervisningsmateriale med en praktisk tilgang til teorien.

- De praktiske eksempler i form af videoklip og autentiske sager har stor betydning for undervisningen. Derudover har iBogen ordforklaringer og en omfattende interaktiv del, som er afgørende for, at materialet bliver udbredt til mange. Som samfundsfaglærer får du utrolig mange tilbud om gratis undervisningsmateriale. Derfor har vi hundrede procent udviklet dette materiale til at opfylde de obligatoriske krav i bekendtgørelsen. Det har været en grundig proces, forlaget har været igennem sammen med Advokatsamfundet, siger Morten Winther Bülow.

Lektorens råd til advokater, der skal ud på gymnasierne for at undervise, er at fortælle om de sager, der virker relevante for eleverne.

- Drop alt om at undervise i magtens tredeling. Det skal og kan deres underviser

sag om mobning på en arbejdsplads eller om en forhandling, der går i hårdknude. Hvorfor kan det være en fordel at løse en sag uden om retten, hvilke regler kommer i spil, og hvilke konsekvenser får sagen både menneskeligt og økonomisk? Det er nogle af

Som samfundsfaglærer får du utrolig mange tilbud om gratis undervisningsmateriale. Derfor har vi hundrede procent udviklet dette materiale til at opfylde de obligatoriske krav i bekendtgørelsen. Det har været en grundig proces, forlaget har været igennem sammen med Advokatsamfundet.

MORTEN WINTHER BÜLOW, LEKTOR

selv arbejde med, og 'Ret og Rimelighed' klæder allerede lærerne rigtig godt på til at tage sig af den del. Fortæl i stedet om den spændende sag, der slår gnister eller lav et rollespil. Det kan være en strafferetssag, men det kan lige så vel være en mediations-

de spørgsmål, som kan få eleverne på banen med deres tanker og ideer, og det er meget bedre end et halvanden times foredrag og løftede pegefingre, som har præcis den modsatte effekt.

RET OG RIMELIGHED – RETSSYSTEM, RETFÆRDIGHED OG KRIMINALITET

Advokatsamfundet har med støtte fra Dreyers Fond og i samarbejde med forlaget Systime og Morten Winther Bülow, som faglig redaktør igennem et år, udarbejdet iBogen® 'Ret og Rimelighed – retssystem, retfærdighed og kriminalitet'. iBogen findes på adressen ret.systime.dk

iBogen udkom i januar og er frit tilgængelig for alle brugere på systime.dk frem til skolestart 2013.

Advokat Lise Ravnkilde fra Advokatsamfundet er forfatter på bogen, og har arbejdet med at gøre de retlige problemstillinger vedkommende og interessante. Et godt eksempel er øvelsesopgaven: Hvad bør straffen være? Her følger vi retssagen mod Janus, som har forsøgt at videresælge kokain på et diskotek. Eleverne skal komme med deres bud på en dom for forseelsen, både før og efter at de får flere informationer om Janus samt får en række informationer om straf generelt. I lærervejledningen til opgaven er der bl.a. links til yderligere litteratur såvel som facit i form af dommen.

De praktiske eksempler og øvelser er pædagogisk tilrettelagt til målgruppen – det samme gælder dilemmaerne.

Videoklip og interaktivitet er integreret i materialet, sådan at dårlige læsere også har en let tilgang til komplicerede emner.

Løbende ordforklaringer, et minileksikon og notefunktioner skal hjælpe de svagere elever med at få styr på materialet.

Få adgang til iBogen på <http://ret.systime.dk/>.

Fagdage 2013

Sæt kryds i kalenderen ved den 30. og 31. oktober 2013
– hvor advokaternes fagdage igen afholdes.

Program			
30. okt.	Forældelse og rådgiveransvar - "rævesaksen"	Boligfinansiering	Mindmaps
	Fri proces og retshjælp i praksis	Ægtefælleskifte i hovedtræk	Direktørkontrakter
	Transportret	Forhandling og konflikt- håndtering	Lyver du !
31. okt.	Afskedigelser	Piratkopiering	Økonomisk kriminalitet - påvirker det sagen?
	Dirigenten og generalforsamlingen	Psykopater i jakkesæt	Fakturering og likviditet
Om Anders Behring Breivik sagen ved forsvarsadvokat Geir Lippestad.			

- Du kan frit vælge, hvilke og hvor mange kurser du vil følge
- Du møder nogle af de bedste undervisere, og du får kursusmateriale med hjem
- Du kan optjene op til 18 kursuslektioner på to kursusdage.
- Du sparer tid og penge ved at følge et koncentreret forløb

Kurserne afholdes på SAS Radisson Blu Hotel, der ligger lige ved Hovedbanen.

Onsdag den 30. oktober fra kl. 18.00
inviterer vi på drinks og pindemadder i det
nyistandsatte Valencia - vores kursuscenter
på Vesterbrogade 32. Her får du mulighed for
at være sammen med kolleger og besigtige de
nye lokaler.

**DANSKE
ADVOKATER**

LÆS MERE OM FAGDAGENE OG TILMELD DIG PÅ WWW.DANSKEADVOKATER.DK

Undervisning er en god reklame for faget

Advokat Per Buttenschøn har sagt ja til at undervise gymnasieelever i retssamfundet, og han opfordrer andre til at gøre det samme. Det er i sidste ende med til at få de bedste hoveder i branchen, mener han.

- EGENTLIG VILLE JEG GERNE SELV have haft en basisviden om retssamfundet, da jeg gik i gymnasiet. Det var ikke en del af pensum dengang, men det ville jo have været guld værd, da jeg selv startede på jura, mener Per Buttenschøn, der til daglig er advokat i Silkeborg, og som netop har sagt ja til at være en del af det hold af advokater, som gymnasierne kan trække på for at understøtte undervisningen, når der er lov og ret på skoleskemaet i 1. g.

Selv har han et barn på vej i gymnasiet, og er sikker på, at holdningen til advokater ikke har flyttet sig meget, siden han selv havde samme alder.

- Dengang syntes jeg, at advokater var en flok pæne ældre herrer, som det mildt sagt var svært at identificere sig med. Men jeg tror stadig, det ofte er dem, de unge kender fra pressen, og som de mest ser i forbindelse med straffesager. Men juraen rummer jo så meget andet, som bør være almen viden, fordi det er hele grundstenen i retssamfundet.

JEG VIL GERNE GIVE LIDT TID IGEN

- Jeg tror på, at vi skal ud på gymnasierne, hvis vi skal afmystificere og flytte holdningen til standen. Jeg ved, at andre fag også gør en stor indsats for at fange de unge. De unge har et hav af uddannelser at vælge imellem i dag, og juraen er måske ikke det mest spændende bud på en inspirerende fremtid. Men ved at tage ud på gymnasierne

og fortælle om de spændende sager, får vi vist, at faget er mere facetteret end som så.

- Jeg har blandt andet tænkt mig at fortælle om en sag, jeg netop har arbejdet med, og som jeg har været meget engageret i – både fagligt og menneskeligt. Det var en virksomhedsoverdragelse, som de to parter – i alt fald i starten – mente, at de selv kunne klare i samarbejde med en revisor, for de kendte jo hinanden så godt. Og sammen med revisor fik de gennemført en fusion. Men ret hurtigt fandt de ud af, at de ikke kunne sammen på det menneskelige plan, og min rolle blev at få parterne filtret ud af projektet på en måde, så begge kom godt videre. Selvom jeg selvfølgelig kun repræsenterede den ene part, så kunne min klient godt forstå, at det var vigtigt at gøre begge parter til vindere. Rollen som 'lynafløder' og mediator, som sådan en sag også har elementer af, tænker de færreste gymnasieelever på som en del af opgaven som advokat – men jeg tænker, at det er mange af de kompetencer, der ikke kan slås op i bøger, de unge vil synes, er de mest interessante, forklarer Per Buttenschøn.

En anden grund til at bruge tid på undervisning er en grundlæggende holdning til at give lidt af sin tid tilbage til samfundet for at kvittere for en lang uddannelse.

- Det ligger i min opdragelse, at man skal give noget igen for det, man har fået. Så det frivillige arbejde ligger dybt i mig – men når det er sagt, synes jeg altid, at det er givende

Jeg tror på, at vi skal ud på gymnasierne, hvis vi skal afmystificere og flytte holdningen til standen. Jeg ved, at andre fag også gør en stor indsats for at fange de unge. De unge har et hav af uddannelser at vælge imellem i dag, og juraen er måske ikke det mest spændende bud på en inspirerende fremtid.

PER BUTTENSCHØN, ADVOKAT

at møde unge i øjenhøjde. Det er også en grund til, at jeg er formand for landets 3.500 fodboldspillere, og her på kontoret står min dør altid åben for de unge fuldmægtige

og studerende, som ofte har synspunkter og holdninger, jeg aldrig har tænkt på før. Det er herfra, jeg får mange nye synsvinkler. Ikke kun inden for faglige emner, men også bare nye måder at gøre tingene på. Det er

min opskrift på ikke at ende som en af de her ældre herrer, som jeg i min ungdom syntes virkede så skrækkeligt kedelige. I alt fald holder det mig ung af sind.

ELEVER UNDERSØGER ELEVERS VIDEN OM RETSSYSTEMET Godt hver tredje gymnasieelev vurderer, at de har 'god viden om retssystemet'. Resten mener, at de ikke ved nok. Det viser en mini-undersøgelse, som elever fra Aarhus Katedralskole foretog i december 2012.

Undersøgelsen bygger på 83 tilfældigt udvalgte gymnasieelever, som har svaret på spørgsmål om det danske retssystem.

At ubetinget fængselsstraf betyder, at den dømte kommer i fængsel, ved langt under halvdelen af de adspurgte elever. Også andre fundamentale retsprincipper vækker usikkerhed blandt eleverne.

Lidt over 10 procent af de adspurgte mener, at det 'at anke en sag' betyder, at man accepterer sagens udfald og modtager sin straf.

Godt 80 procent ved, at det er Folketinget, der fastsætter strafferammerne og 10 procent tror, at det er domstolene selv, der bestemmer, hvad der er strafbart.

Derimod svarer stort set alle (98 procent) korrekt på spørgsmålet om selve retssystemets opbygning i by-, lands- og Højesteret.

PER BUTTENSCHØN

Advokat, Brockstedt Kaalund, Silkeborg, København og Herning. Født i 1970, advokat i 2000. Møderet for landsretterne 2000, møderet for Højesteret 2005. Arbejder primært med insolvensret og erhvervsrådgivning. Er medlem af kredsbestyrelsen for 7. advokatreds og censor på den skriftlige del af advokateksamen. Har tidligere været fodbolddommer i divisionerne og er nu formand for Dansk Fodboldunion.

STOLEDANS I RETSPSYKIATRIEN

Retspsykiatrien er presset, og det betyder, at behandlingsdømte risikerer at blive sluset for hurtigt ud i ambulans behandling, som ikke er lige så effektiv som en indlæggelse. Det har konsekvenser for retssikkerheden både for patienterne, borgerne og advokaterne, mener formanden for Advokatsamfundets Strafferetsudvalg, Sysette Vinding Kruse.

AF HANNE HAUERSLEV, PRESSECHEF, ADVOKATSAMFUNDET

ANTALLET AF RETSPSYKIATRISKE patienter stiger samtidig med, at antallet af pladser i retspsykiatrien er kraftigt beskåret.

Det er veldokumenteret af retspsykiater Peter Kramp, Retslægerådet og tidligere ledende overlæge for Retspsykiatrisk Klinik under Justitsministeriet. Igennem et langt arbejdsliv har han arbejdet med og forsket i retspsykiatrien.

Først og fremmest påpeger han, at antallet af pladser i almenpsykiatrien er beskåret fra 8.000 pladser i 1980 til 3.000 pladser i dag.

- Det er her problemerne starter, for hvis den psykisk syge bliver udskrevet for tidligt, fordi der er pres på pladserne, så er der ganske enkelt en risiko for, at vedkommende bliver kriminel, forklarer Peter Kramp.

Det synspunkt underbygger han med en af sine undersøgelser fra 2005. Den viser, at antallet af dømte retspsykiatriske patienter, stiger mere end nogensinde. Vækstraten er på 11 procent.

- Her taler vi altså om renters rente, og det betyder, at problemerne vokser voldsomt, siger han.

Ifølge retspsykiateren lider de fleste af de

behandlingsdømte af skizofreni og dermed ofte af vrangforestillinger. Når vrangforestillinger resulterer i kriminalitet, er der ofte tale om alvorlige lovovertrædelser.

- 80 procent af lovovertrædelserne blandt skizofrene består i drab, vold, seksuelle overgreb, ildspåsættelse eller røveri, forklarer Peter Kramp.

DOM TIL BEHANDLING ER EN HJÆLP FOR DE SKIZOFRENE

En stor del af patienterne bliver dømt til behandling. Det gælder næsten halvdelen. En til to procent bliver dømt til anbringelse og resten får dom til ambulans behandling – ofte med mulighed for indlæggelse.

Netop dom til behandling hjælper skizofrene til at kunne begå sig i samfundet og dermed forhindrer det også, at disse syge mennesker pludselig begår kriminalitet, mener Peter Kramp.

- Indlæggelse er forudsætningen for, at vi kan bedre de skizofrenes psykiske helbredstilstand, så de kan klare sig selv. Jeg har sammen med en statistiker fundet en klar sammenhæng mellem antallet af psykiatriske sengepladser og det kriminelle

niveau. Vi lavede undersøgelsen i de daværende amter, og den viste, at de amter, der havde det største fald i sagedagsforbruget også havde den største stigning i antallet af retspsykiatriske patienter og i øvrigt også den største stigning i antallet af drab og ildspåsættelser, siger han.

Peter Kramp oplever, at der foregår en stoledans i retspsykiatrien, som betyder, at syge skubbes ud i en for tidlig ambulans behandling, når der ikke er pladser nok.

- Problemet er, at den ambulans behandling ikke er tilstrækkelig for den behandlingskrævende, og det indebærer derfor en risiko for igen at ende med at begå kriminalitet, siger han.

EN HALV KRÆFTBEHANDLING?

Formanden for Advokatrådets Strafferetsudvalg, Sysette Vinding Kruse, har fungeret som forsvarsadvokat i 30 år. Hun oplever, at antallet af psykisk syge klienter i perioden er steget med 20 procent. Hun mener, at presset på retspsykiatrien både skaber problemer for den almindelige borger, den psykisk syge og for advokaterne.

- Først og fremmest synes jeg, at det er en

katastrofe, at vi sender patienter ud i samfundet, uden at de er færdigbehandlede. Forestil dig lige, at en kræftpatient fik en halv behandling! Det er fortvivlende for de psykisk syge, og jeg har da også set eksempler på syge, der går ud og begår kriminalitet for at komme tilbage i behandling. Det skete blandt andet for en af mine klienter. Det var en ung mand, der ret så ubehjælpeligt og ved hjælp af en lille kniv gik ind og røvede en bank. Det er jo et råb om hjælp.

- Og når det sker, og den pågældende bliver fremstillet for en dommer med henblik på varetægtsfængsling, er problemet, at den psykisk syge ikke altid kommer i behandling med det samme, da Højesteret har godkendt, at det er i orden at fængsle psykisk syge i et almindeligt fængsel indtil 'plads haves' på en psykiatrisk afdeling. Jeg har set flere eksempler – senest i november – på, at den syge bliver langtidsanbragt i Vestre Fængsel. Her sidder vedkommende og venter på en plads på en psykiatrisk afdeling på et hospital – men pladsen kommer ikke, og efter et par måneder vælger dommeren at løslade den syge. Der har været tale om mindre alvorlige forbrydelser som eksempelvis tyveri – men vi er altså stadig i den grovere afdeling, og der er ikke tale om at have stjålet madvarer i Brugsen. Når det gælder skizofrene, ved du ikke, om vedkommende går ud og begår en ny og grovere forbrydelse, fordi han er ubehandlet, siger Sysette Vinding Kruse,

EN HÅN MOD DE PSYKISK SYGE

Det er ikke godt nok for den syge, påpeger hun.

-Jeg kan godt forstå, at man nogle gange må være praktisk – som når den første sne falder, og hospitalerne har ventetid på at behandle de brækkede ben. Men her placerer man syge – ofte i længere tid – i et fængselsmiljø, som indebærer en stor risiko for at gøre de her mennesker endnu dårligere,

fordi de i forvejen er sårbare, siger hun.

Når den syge sendes ud i samfundet skaber det også et sikkerhedsproblem for den almindelige borger, mener Sysette Vinding Kruse.

- Du kan ikke se på den skizofrene, om vedkommende er syg. Men det er forpinte mennesker, som eksempelvis hører stemmer, der beder dem om at overfalde tilfældige personer. Og her kan vi altså nemt komme over i de grovere forbrydelser som for eksempel overfald, forklarer Sysette Vinding Kruse, der også selv har følt sig utryk i forbindelse med arbejdet som forsvarer for psykisk syge.

- En af mine kolleger blev overfaldet af en psykisk syg klient i Politigårdens fængsel, hvor vedkommende var blevet placeret mellem de helt grove forbrydere på trods af, at han blev mere og mere syg og psykotisk under opholdet. Min kollega blev simpelt hen gennembanket, og det førte til, at der nu er etableret overfaldsalarmer. Men det er jo for så vidt kun en lappeløsning, og der er stadig sikkerhedsproblemer for alle, der beskæftiger sig med det her område.

Løsningen på problemerne er ifølge Sysette Vinding Kruse hverken kompliceret eller uden for rækkevidde.

- Antallet af sengepladser i retspsykiatrien skal udvides. Så enkelt er det. Det vil være ganske ukompliceret at føre en statistik over, hvor mange varetægtsfængslinger af psykisk syge, der sker årligt, og på den baggrund finde frem til det antal pladser, som mangler. Når der mangler pladser fører det til den onde cirkel, hvor de psykisk syge bliver kastebolde mellem retspsykiatrien, distriktspsykiatrien og fængslerne. Efter min overbevisning er det en hån mod både de psykisk syge, os der arbejder med de psykisk syge og den almindelige borger, at antallet af nedlagte sengepladser i psykiatrien fører direkte til mere kriminalitet.

Forestil dig lige, at en kræftpatient fik en halv behandling! Det er fortvivlende for de psykisk syge, og jeg har da også set eksempler på syge, der går ud og begår kriminalitet for at komme tilbage i behandling.

FAKTA

Der er op mod 25.000 skizofrene mennesker i Danmark – tallet er nogenlunde uændret. Godt 2.000 mennesker er psykiatrisk dømt for en forbrydelse. I januar 1980 var der 297 retspsykiatriske patienter. I dag ca. 3.000.

Kilde: Peter Kramp, rapport fra 2010 om klienter idømt en psykiatrisk dørforanstaltning, udgivet af Kriminalforsorgen.

SYSETTE VINDING KRUSE

Advokat og partner hos Homann Advokater, dr.jur. i 1984 med afhandlingen 'Erhvervslivets Kriminalitet'. Medlem af Advokatrådet, formand for Strafferetsudvalget. Formand for forskellige fonde og selvejende institutioner, og har fra 1979 sammen med blandt andre læger og sygeplejersker fra Vestre Fængsel drevet landets første metadon-ambulatorium for stofmisbrugere med langvarigt misbrug bag sig. Fra november 2007–2011 formand for Foreningen af Beskikkede Advokater i København.

PETER KRAMP

Retspsykiater, Retslægerådet og tidligere ledende overlæge for Retspsykiatrisk Klinik under Justitsministeriet.

KEND DIN LØGNER II

Kan man nu også kende en løgner på hans eller hendes kropssprog? Sådan spørger en tidligere landsdommer, som en kommentar til interview med Michael Sjøberg i sidste nummer af *Advokaten*.

EN REPLIK AF HOLGER KALLEHAUGE, TIDL. LANDSDOMMER

ER DET SÅ LET AT AFSLØRE en løgner, som en artikel i *Advokaten* nr. 10/12 s. 22 – 24 synes at angive?

Cand. scient.pol. Michael Sjøberg, partner i rådgivnings- og kursusvirksomheden, Human Advisor, har udviklet specialkurser i løgnedetektion. Han har tidligere arbejdet i forsvaret som afhørings- og efterretningsofficer.

Michael Sjøberg peger navnlig på kropssproget som en indikator for løgnagtige udsagn og opfordrer læserne til at observere afhørtes kropssprog, for eksempel håndbevægelser, føddernes placering, mundens form og åndedrættet. Hvis hænderne masserer nakken eller løsner kraven, hvis den afhørte suger læberne ind og munden bliver en tynd streg og afhørte eventuelt også tager sig til munden, er der fare på færde. Fodder, der peger mod udgangen, intensiv vejrtrækning, meget langsom tale og øjenbevægelser nævnes blandt andet også som tegn på løgnagtige udsagn.

Ingen vil vel bestride, at kropssprog betyder noget, og at en advokat under afhøring af en part eller modpart og vidner bør være opmærksom herpå og gør klogt i at følge alle den afhørtes reaktioner meget nøje.

Det gælder efter min mening nok primært mere dennes udsagn, ordvalg, udtryksform, talehastighed og pauser samt følelsesmæssige reaktioner. Hertil kommer kropssproget som endnu et element i det indtryk, den afhørte gør på retten.

Alt dette er rigtigt og heller ikke spor nyt.

Problemet består ikke i at gøre disse observationer. Det kan enhver – men i at fortolke dem rigtigt, og det er her, Michael Sjøbergs vurderinger virker alt for forenkede. Han springer rask og uden nærmere begrundelse for sin vurdering til at tage alle disse usikkerhedstegn som udtryk for, at afhørte lyver. Sådan virker referatet i *Advokaten* i hvert fald. Jeg har ikke hørt hans foredrag – tager derfor dette forbehold. Jeg ønsker jo ikke at gøre ham uret.

URIGTIGT UDSAGN I GOD TRO

Jeg vil blot advare imod forhastede slutninger på basis af en afhørts kropssprog.

Som dommer i mere end 30 år har jeg hørt mange forklaringer, sandfærdige og urigtige imellem hinanden, godt blandede, ofte i samme parts- eller vidneforklaring, nogle bevidst andre ubevidst urigtige – heraf er de sidstnævnte forklaringer langt de farligste. En bevidst urigtig forklaring som for eksempel et falsk alibi har altid et motiv. Det giver anledning til at være særlig opmærksom på risikoen for urigtig forklaring. Så heldig er man ikke, når nogen afgiver et urigtigt udsagn i god tro. Her er der ingen advarselsslamper, der blinker, og her er kropssproget formentlig oftest helt roligt og naturligt.

Man skal være opmærksom på, hvor belastende det er at blive afhørt i retten. Man bliver indgående afhørt af to advokater på skift efter at være blevet sandhedsformanet. Indimellem går dommeren også i gang med

selv at stille spørgsmål, i bedste fald til sidst når advokaterne er færdige. Afhøringen er yderst detaljeret og drejer sig tit om forhold af ældre dato, som først senere har vist sig at være af afgørende betydning for parternes civilretlige mellemværende.

Stemningen i retslokalet er højtidelig, undertiden højspændt. Forholdene er meget uvante for den afhørte, og presset kan også være betydeligt. Den afhørte sidder på en meget varm stol, meget ensom og bliver momentant hovedperson i sagen ofte uden eget ønske. Der er ingen hjælp at hente, mens det står på.

Hvis man ikke selv har prøvet det – det har jeg faktisk selv – ved man næppe, hvor belastende det kan opleves.

Det kropssprog, man udviser i en sådan situation, er præget af stress, og det behøver bestemt ikke at skyldes, at man er i gang med at afgive en bevidst urigtig forklaring, men kan lige så vel skyldes belastningen, det psykiske pres, det uvante i situationen og et overdrevent ønske om at gøre det godt – a la eksamensangst – og måske også frygt for, hvad det næste spørgsmål bliver. Man kan jo godt have noget, man nødt vil omtale, uden at have besluttet at lyve om det, hvis det bliver berørt.

VÆR FORSIGTIG MED FORTOLKNING

Man skal være forsigtig med at fortolke en afhørt persons kropssprog. Men kan man da slet ikke kende forskel på urigtige og sandfærdige forklaringer i civile sager?

Let er det ikke, og en enkelt sikker metode findes ikke. Men man kan og skal som dommer altid gøre sig umage. Man skal lytte

HOLGER KALLEHAUGE

Dommer i mere end 30 år, først i Københavns Byret siden i godt 20 år i Østre Landsret. Holger Kallehaug har blandt andet skrevet artikler i *Proceduren om afhøring af parter og vidner og underviser i bevislære og procedure*.

Det er kun Karen Blixen og psykopater, der kan lyve med detaljer. Det har almindelige mennesker slet ikke fantasi til.

'the benefit of doubt'. Måske bliver det slet ikke nødvendigt at afgøre, om en bestemt forklaring er rigtig.

En vis vejledning kan man dog få ved at lytte efter detaljer i en forklaring. Når en person skal forklare om en oplevelse eller en begivenhed, vil den i reglen være spækket med detaljer, for det er sådan, vi husker tingene – ofte mange efter rettens opfattelse helt ligegyldige detaljer. Alle har hørt den utålmodige dommer hvæse: "Ja, ja – kom nu til sagen." Det bør man ikke gøre, for disse detaljer vidner om, at forklaringen er rigtig, selvoplevet og erindret i en konkret sammenhæng. Den bevidst urigtige, den konstruerede forklaring, er derimod i

reglen kort, klar og forkert – blottet for dagliglivets biomstændigheder og ligegyldige banale detaljer.

Det er kun Karen Blixen og psykopater, der kan lyve med detaljer. Det har almindelige mennesker slet ikke fantasi til.

Mit råd er: Lyt hellere efter, om en forklaring er blottet for detaljer og vær i så fald på vagt – det er langt sikrere end at fortolke kropssprogets dunkle signaler.

Jeg ville i hvert fald ikke være tryk ved dommere, som måtte afgøre en forklarings troværdighed efter Michael Sjøgrens observationer på basis af kropssprog. Om efterretningstjenesten gør det, ved jeg ikke, men det er næppe heller tilrådeligt i den forbindelse.

meget nøje til, hvad der bliver sagt. Man skal udvise empati og leve sig ind i den afhørtes situation, rolle i sagen og personlighed. Man skal prøve at forstå afhørte uden forudfattede meninger og navnlig ikke danne sig en mening om afhørtes udsagn, før man har hørt hele sagen. Man skal altid give afhørte

tvangsauktioner.dk

[tvang.dk]

Annoncér tvangsauktioner på www.tvangsauktioner.dk
– bemærk de flotte fotos på alle ejendommene.

[tvang.dk]

Scan koden og
prøv vores App
med det samme!

Tvangsauktioner A/S | Tlf: 33 70 70 70 | ta@tvang.dk

Fik du ikke Advokaten?

Hvis du ikke modtager *Advokaten*, eller du modtager bladet for sent, så ring til Advokatsamfundet på 33 96 97 76, eller send en mail til Vibeke Sejer Mølbæk på vsm@advokatsamfundet.dk.

Advokatens næste udgivesdato er 4. – 7. marts 2013. Aftalen med distributøren er, at du skal modtage bladet senest dagen efter udgivesdatoen.

VIL DU ANNONCERE I ADVOKATEN?

Annoncer kan tegnes hos:

FrontMedia

Høgevej 5D

3400 Hillerød,

telefon 48 22 44 50

Zandra Pihl

advokaten@frontmedia.dk

www.frontmedia.dk

SØREN JENSTRUP

Advokat og partner hos LETT. Formand for Advokatrådet siden 2009. Officer-at-large i Bar Issues Commission – BIC. I oktober 2012 på Council-mødet i International Bar Association (IBA) i Dublin blev formanden for Advokatrådet Søren Jenstrup valgt som én blandt tre nye såkaldt 'officers-at-large' i den del af organisationen, som beskæftiger sig med de nationale advokatsamfunds roller (Bar Issues Commission – BIC). Udover de tre menige medlemmer styres BIC af en formand og to viceformænd. Valget, der har virkning fra 1. januar 2013, indebærer, at Søren Jenstrup indgår i den kreds af tillidsvalgte personer, som har til opgave at idéudvikle organisationen og iværksætte nye projekter. BIC nedsatte allerede i Dublin en ny komité, BIC Regulation Committee, som skal se på advokatreguleringen i international sammenhæng ikke mindst i lyset af den seneste udvikling i England, og Søren Jenstrup deltager her som medforbereder af BIC's konferenceprogram til IBA's Midyear meeting i maj 2013 i Zürich.

INDEN FOR POLITISK INDFLYDELSE

Det handler om at bevare den danske uafhængighed. Det mener Advokatrådets formand, der brænder for det internationale arbejde og sidste år blev valgt til at sidde med om bordet hos det udvalg under International Bar Association, der skal støtte og koordinere de nationale advokatsamfunds roller.

AF HANNE HAUERSLEV, PRESSECHEF, ADVOKATSAMFUNDET

VI BEHØVER IKKE AT REJSE over på den anden side af jordkloden for at opleve reguleringer, som bestemt ikke fremmer det, som jeg anser for at være helt bærende for et demokratisk retssamfund – nemlig advokaters uafhængighed. Vi skal bare til England, for at se forandringer, som meget omfattende ændrer hele reguleringen af den juridiske profession og trækker udviklingen i den forkerte retning.

I England har politikerne stille og roligt oparbejdet en mistillid til advokatstanden. Det gælder navnlig dens manglende evne til at levere billige hverdagsydelser til den almindelige forbruger. Resultatet blev, at man med offentlighedens interesse som det centrale afsæt, gjorde reguleringen af standen halvoffentlig. Det diskuteres nu, hvor uafhængig af statsmagten standen er i dag.

Det er utrolig vigtigt, at vi ikke kommer i samme situation, for så risikerer vi at miste styringen på advokatstanden – og dermed

også uafhængigheden. For mig er det helt centralt for den danske advokatstand og for advokater i det hele taget at bevare en fuldstændig uafhængighed af statsmagten. Heroverfor står den holdning, at netop det offentlige har en forpligtelse til at sikre borgere og virksomheder i forhold til professionelle rådgivere.

Jeg tror, de færreste danskere er klar over, hvordan de to ting hænger sammen med et stærkt demokrati. Problemet kan også opstå under en ordning som i USA, hvor dommerne har hals- og håndsret over, hvem der kan virke som advokat, ikke mindst, når dommerne ofte vælges på samme måde som politikere, for hvem er så i lommen på hvem. Nemmere er det at forstå, at demokratiet i mere totalitære lande kan ligge på et meget lille sted, når regeringen har hånd i hanke med advokaternes beskikkelser, og ikke tøver med at tage beskikkelsen fra – eller direkte forfølge – den advokat, der taler en borgers sag mod regeringen.

Mange steder i verden er advokater bare en slags ekstra politi. Hvis befolkningen klager, er det jo praktisk, at det er regeringen, der udnævner advokater. Men du opnår her et skin af retssikkerhed – som er værre end åbenlyst manglende retssikkerhed – ved at foreskrive adgang til den slags advokater. Tilsyneladende ser det super ud, men advokaten er ikke på fri fod dagen efter, at han virkelig forsøger at hjælpe dig.

Det er alle disse problemstillinger, vi skal afdække, drøfte og påvirke. Og her spiller det internationale arbejde en stor rolle. I IBA regi arbejder vi selsagt med de globale reguleringer, men vi har netop nedsat en komité, der også skal se kritisk på, hvordan reguleringerne foregår nationalt. I den globale verden, som vi lever i, kan vi hurtigere end vi aner blive fanget ind i, 'at sådan gør de andre'.

Når jeg er ude i internationalt arbejde, gør jeg derfor også meget ud af at fortælle om den danske model, og hvor godt den fungerer. Det er med den baggrund, jeg er med til at sætte spørgsmålstegn ved andre former for reguleringer og derved måske kan være med til at forhindre, at ikke blot vi, men også andre får omkostningstunge hovsaløsninger trukket ned over hovedet, fordi en regering har 'set lyset'.

IBA startede som en sammenslutning af advokatorganisationer, men rummer i dag også firma- og private medlemskaber fra hele verden. IBA beskæftiger sig med retspolitiske forhold, herunder menneskerettigheder og retssikkerhed. En væsentlig del af dette arbejde henhører under BIC, der skal fremme udviklingen af demokratiske retssamfund, varetage integriteten og uafhængigheden for advokatsamfund og advokater verden over og generelt påvirke reguleringen af 'the legal profession'. To gange har der siddet en dansk formand for bordenden i IBA. 1964-1966: højesteretssagfører Bernt Højle. 1980-1982: advokat Thomas Federspiel.

VÆRDIPOLITIK?

Retspolitikken er efterladt i en lidt flakkende tilværelse. Først med kurs mod bløde værdier. I anden omgang som en forlængelse af udlændingepolitikken.

AF OLE HÆKKERUP, MEDLEM AF FOLKETINGET (S)

OVER DE SENESTE 20 år er retspolitik, sammen med en række andre områder blevet samlet under begrebet værdipolitik. Begrebet bruges ofte for meget andet. Udlændingepolitik, men også miljøpolitik, ligestilling, osv.

Tanken er, at nogle emner handler om penge og nogle ikke gør. Det, der handler om penge og fordelingen af penge, er da også det, der helt grundlæggende har struktureret højre-venstre akse i politik.

De nye emner, der begyndte at bryde mønstret var først nye værdier omkring ligestilling, miljø og en række 'blødere' emner. I anden omgang blev det særligt udlændingepolitik, der kom til at bryde med det traditionelle mønster.

Overalt i Europa er der efterhånden opstået et nyt højre med netop udlændingepolitik som hovedpunkt. Det ser meget forskelligt ud fra land til land, men udviklingen i Danmark er i hvert fald ingen dansk specialitet. Nærmest mere en variation af en europæisk tendens.

Det efterlader retspolitikken i en lidt flakkende tilværelse.

Først med kurs mod bløde værdier, i anden omgang som en forlængelse af udlændingepolitikken. Tænk blot på nedsættelsen af den kriminelle lavalder, som et tydeligt symbolpolitisk tiltag, der var en indrømmelse til det nye højre i Danmark.

I denne måde at forstå retspolitik på blev man enten tilhænger af straffe eller af forebyggelse. En 'får og bukke' tilgang – også til retspolitikken.

Kort sagt ingen præventiv effekt

Problemet ved den udvikling er blot, at det ikke løser retspolitikken opgave, nemlig at sørge for både at forebygge, opklare og straffe kriminalitet. Politisk var opdelingen sikkert opportunt, men resultaterne udeblev.

Sænkningen af den kriminelle lavalder er et godt eksempel: Der kunne ikke påvises nogen forandring i kriminaliteten som følge af ændringen. Der var kort sagt ingen præventiv effekt. Men der var politisk effekt.

Tiden var altså kommet til at prøve at nytænke retspolitikken. Politik skal nu måles på, hvor effektivt det løser problemerne. Onde tunger vil påstå, at som forskelle udviskes i politik, bliver det mere og mere en konkurrence om, hvem der er bedst til at nå de mål, alle

er mere eller mindre enige om.

Men her ligner dansk politik ikke resten af Europa. I Danmark trækkes retspolitikken stadig frem som en del af en værdipolitisk kamp. Fanger i fængslerne skal helst ikke re-socialiseres, de skal på vand og brød – eller noget der ligner. Den kriminelle lavalder skal igen sænkes osv. I hvert fald hvis man spørger kernen i oppositionen af Venstre og Dansk Folkeparti.

Jeg tror, at netop de to partier på et tidspunkt har følt sig forrest i en europæisk tendens med omstilling til en ny værdi og kulturkamp. Men netop værdipolitikken har flyttet sig fra en konkurrence om mål til om midler. Og her ender Danmark nu med at være til sidst i den europæiske udvikling. Jo mere krampagtigt der holdes fast i, at rets- og udlændingepolitik skal markere forskellene i dansk politik, jo mere hysterisk bliver det også. Og så ender det netop med beslutninger som lavere kriminel lavalder og meget andet af samme skuffe.

Foghs kultur- og værdikamp ender med at blive kvalt i snusfornuft. Men i tiden frem mod valget i 2015, vil forsøgene på at genoplive værdikampen kun blive mere og mere hysteriske.

AT THE TOP? LET US GIVE YOU A 360° VIEW

CBS EXECUTIVE MBA

When you choose to pursue your Executive MBA at CBS, you will receive high quality education of world-class standard. As one of only 60 business schools in the world to receive the coveted triple-accreditation, our commitment to quality is widely known and internationally recognised.

We take time selecting the best executives, creating a diverse and dynamic class so that you will receive the very best education experience. All this, and we still let you tailor your Executive MBA to suit your needs, schedule and demands.

NEXT CLASS START

- Flexible Executive MBA/Executive Certificate in General Management – February 2013
- Executive MBA – September 2013

Which option suits you? Contact us today to set up a meeting and discuss your career goals.

Visit www.cbs.dk/emba
Call +45 3815 6002 – Email mba@cbs.dk

RETTE TIL STUDIESTØTTE UNDER UDDANNELSE

Hvornår har studerende fra andre medlemsstater krav på SU i Danmark? Ankenævnet for Uddannelsesstøtten har for nylig forelagt et spørgsmål for EU-Domstolen om dette emne. Området er politisk følsomt, og EU-reglerne har udviklet sig i et kompliceret samspil mellem EU-borgere, der kræver deres ret, medlemsstater, der kræver selvbestemmelse, EU-lovgiver og EU-Domstolen.

PÅ TRODS AF EU'S BEGRÆNSEDE lovgivningskompetencer på uddannelsesområdet, har emnet i årtier været genstand for mange tovtrækkerier og retssager. EU prioriterer generelt uddannelse meget højt. Bedre uddannelse af EU-borgere er derfor også et af de fem mål i 'Europa 2020-strategien', EU's tiårige vækststrategi. EU har derudover længe fremmet uddannelse på tværs af EU's indre grænser, blandt andet gennem højprofilerede tilskudsprogrammer som Erasmus.

En forudsætning for, at unionsborgere overhovedet kan rejse til og studere i andre EU-lande, er, at de har et tilstrækkeligt økonomisk fundament. EU's medlemsstater yder økonomisk støtte til deres egne studerende på forskellige måder og i forskellig grad – eksempelvis som uddannelsesstøtte, favorable studielån, legater og/eller som almindelige sociale velfærdsydelser. På grund af de store nationale forskelle har de medlemsstater, der har valgt at give deres egne statsborgere gratis adgang til uddannelse og et relativt højt niveau af økonomisk støtte, som f.eks. Danmark, og de medlemsstater, der modtager mange udenlandske studerende, som f.eks. Det Forenede Kongerige og Belgien, traditionelt været tilbageholdende med at åbne deres støtteordninger for studerende fra andre lande.

Spørgsmålet er, om denne favorisering af *egne* statsborgere er i strid med EU-rettens forbud mod nationalitetsdiskrimination. Svaret på spørgsmålet afhænger af, om den udenlandske studerende over for værtsstaten kan påberåbe sig nogle særlige økonomiske EU-rettigheder for eksempel som vandrende arbejdstager eller familiemedlem til en vandrende arbejdstager. For en arbejdstager, omfattet af EUF-Traktatens artikel 45, har EU-retten i årtier anerkendt, at arbejdstagerens aktive deltagelse i værtsmedlemsstatens økonomiske liv betyder, at både arbejdstageren og dennes familie skal have lige adgang til værtsmedlemsstatens offentlige ydelser, herunder uddannelsesstøtte.

Studerende, der ikke har en sådan tilknytning til en grænseoverskridende økonomisk aktivitet, kan imidlertid ikke påberåbe sig EU's økonomiske frihedsrettigheder. Spørgsmålet er, om også de 'økonomisk inaktive studerende' alligevel kan påberåbe sig EU-rettens generelle diskriminationsforbud og ad den vej opnå adgang til værtsmedlemsstatens uddannelsesstøtte på lige fod med statens egne borgere. Artikel 18 i EUF-Traktaten indeholder ganske vist et generelt forbud mod nationalitetsdiskrimination, men forbuddet gælder kun 'inden for traktaternes anvendelsesområde'. Økonomisk inaktive studerendes ret til studiestøtte i værtsmedlemsstaten afhænger derfor i første række af, om studiestøtte overhovedet falder 'inden for traktaternes anvendelsesområde'.

STUDIEAFGIFT INDEN FOR FORBUD OM DISKRIMINATION

EU-Domstolen slog allerede i 1970'erne fast, at børn af vandrende arbejdstagere på grundlag af Rådets forordning 1612/68 har ret til uddannelse og uddannelsesstøtte i værtsmedlemsstaten. I 1980'erne fik Domstolen anledning til at forholde sig til, om også økonomisk inaktive studerende i et vist omfang har ret til uddannelse og uddannelsesstøtte i værtsmedlemsstaten. Gravier-dommen (sag 293/83) fra 1985 handlede om en fransk statsborger, der i 1982 rejste til Belgien for at påbegynde en videregående uddannelse i tegnekunst. Hun anmodede om fritagelse fra undervisningsafgiften, men fik af uddannelsesinstitutionen afslag med den kontante begrundelse, at "enhver udenlandsk studerende må være vidende om, at studierne ikke er gratis, og må forvente, at der skal betales studieafgift."

Gravier mente, at dette afslag, som alene var begrundet i, at hun ikke var belgier, var i strid med det generelle nationalitetsdiskriminationsforbud i EUF-Traktatens artikel 18. Det Forenede Kongerige og Danmark afgav indlæg i sagen, hvor de navnlig argumenterede for, at forbuddet mod nationalitetsdiskrimination ikke kunne finde

Spørgsmålet er, om denne favorisering af egne statsborgere er i strid med EU-rettens forbud mod nationalitetsdiskrimination.

anvendelse. De gjorde gældende, at medlemsstaterne på uddannelsesområdet har særlige forpligtelser over for deres egne borgere, herunder med hensyn til adgangen til uddannelser og studiestøtte, og at medlemsstaterne må kunne behandle deres egne statsborgere gunstigere end udlændinge.

Domstolen afviste dem og udtalte, at flere bestemmelser i rådsforordning 1612/68 og forskellige rådsinitiativer på området viste, at "vilkårene for adgang til faglig uddannelse" faldt inden for traktatens anvendelsesområde. Derfor var studieafgiften, som blev opkrævet af Gravier, omfattet af det generelle forbud mod nationalitetsdiskrimination.

LAIR- OG BROWN-DOMMENE – UDDANNELSESSTØTTE UDEFOR

Kort efter, i Lair- og Brown-dommene fra henholdsvis 1985 og 1988, kom Domstolen til det stik modsatte resultat for udenlandske studerendes ret til uddannelsesstøtte fra værtsmedlemsstaten. Brown-sagen (sag 197/86) angik en fransk og britisk statsborger, der havde boet i Frankrig indtil afslutningen af sin studentereksamen og derefter var rejst til Det Forenede Kongerige, hvor han efter en beskæftigelsesperiode på otte måneder begyndte at studere til elektroingeniør i Cambridge. Han fik imidlertid af de lokale myndigheder afslag på tildeling af uddannelsesstøtte.

Domstolen slog i dommen kort og kontant fast, at "på fællesskabsrettens nuværende udviklingstrin er en støtte, der tildeles studerende til underhold og uddannelse, principielt ikke omfattet af EØF-Traktatens anvendelsesområde, konkret Traktatens artikel 7. Støtten henhører nemlig dels under uddannelsespolitikken, der ikke som sådan er underlagt fællesskabsinstitutionernes kompetence..., dels under socialpolitikken, der er omfattet af medlemsstaternes kompetence i det omfang, EØF-Traktaten ikke indeholder særlige bestemmelser herom."

Dermed var økonomisk inaktive personers ret til uddannelsesstøtte i værtsmedlemsstaten – i modsætning til deres adgang til faglig uddannelse og betaling af undervisningsafgift – ikke omfattet af EU-rettens diskriminationsforbud.

EU-LOVGIVER: ENIG I BROWN-DOMMEN

I 1990 vedtog Rådet et opholdsdirektiv for studerende, som senere blev vedtaget på ny som direktiv 93/96. Direktivets artikel 3 søgte at kodificere Domstolens praksis i Lair- og Brown-dommene ved at slå helt fast, at direktivet ikke giver "studerende med ret til ophold ret til at få udbetalt uddannelsesstøtte i værtsmedlemsstaten." EU-lovgiver ønskede således ikke at indføre en pligt for værtsmedlemsstaten til at betale uddannelsesstøtte til økonomisk inaktive studerende fra andre medlemsstater.

GRZELCZYK-DOMMEN: UDDANNELSESSTØTTE NU INDENFOR

I Grzelczyk-dommen fra 2001 (sag C-184/99) tog Domstolen imidlertid sin konklusion i Brown-dommen op til fornyet overvejelse.

Sagen handlede om en fransk statsborger, der studerede i Belgien og havde fået afslag på den belgiske socialhjælp 'minimex', uanset at belgiske statsborgere i en lignende situation ville have været berettiget til støtten. Det var nationalitetsdiskrimination, men på baggrund af Brown-dommen måtte man formode, at dette faldt uden for EU-rettens anvendelsesområde.

Domstolen udtalte imidlertid, at EU-rettens udvikling siden Brown-dommen fra 1988 betød, at anvendelsesområdet havde udvidet sig. Domstolen fremhævede i den forbindelse to nyskabelser: Med Maastricht-Traktaten fra 1993 var unionsborgerskabet blevet indført, og et nyt kapitel var indsat i traktaten om uddannelse og erhvervsuddannelse. Derudover var det ovennævnte opholdsdirektiv for studerende kommet. Domstolen konkluderede på den baggrund,

at en ydelse som 'minimex' nu var omfattet af EU-retten og dermed retten til ligebehandling i EUF-Traktatens artikel 18.

Domstolens henvisning til direktiv 93/96 er på sin vis paradoksalt, da direktivets artikel 3 som nævnt udtrykkeligt siger, at studerendes ret til ophold i en medlemsstat ikke skal give ret til uddannelsesstøtte. Domstolen udtalte imidlertid, at dette ikke betyder, at studerende er udelukket fra at modtage sociale ydelser som eksempelvis det belgiske 'minimex'.

Grzelczyk-dommen er af flere grunde en vigtig dom om unionsborgerskabets betydning, men minimex-ydelsen var ikke en 'ren' uddannelsesstøtte, og de EU-retlige principper for ret til uddannelsesstøtte i værtsmedlemsstaten blev derfor først udviklet i to senere domme.

EU-LOVGIVER: FORTSAT ENIG I BROWN-DOMMEN

Inden da vedtog Europa-Parlamentet og Rådet imidlertid et nyt opholdsdirektiv (direktiv 2004/38), der ophævede det tidligere opholdsdirektiv for studerende.

Opholdsdirektivets artikel 24, stk. 2, viderefører og præciserer den gamle artikel 3, som blev til på baggrund af Brown-dommen. Artikel 24, stk. 2, slår således fast, at værtsmedlemsstaten ikke er forpligtet til, "forud for erhvervelse af ret til tidsubegrænset ophold at yde studiestøtte, herunder støtte til erhvervsuddannelse, i form af stipendier eller lån," til økonomisk inaktive personer.

Efter erhvervelse af tidsubegrænset opholdsret (det vil ifølge artikel 16 sige efter fem års ophold i værtsmedlemsstaten) gælder princippet om ligebehandling derimod fuldt ud. EU-lovgiver har således i det nye opholdsdirektiv forholdt sig meget præcist til, at man ikke ønsker at forpligte værtsmedlemsstaten til at yde studiestøtte til økonomisk inaktive studerende fra andre medlemsstater, medmindre de har haft fem års ophold i værtsmedlemsstaten.

BIDAR-DOMMEN BEKRÆFTER GRZELCZYK-DOMMEN...

Dette fik imidlertid ikke Domstolen til at fravige den kurs, der allerede var udstukket med Grzelczyk-dommen.

Bidar-sagen angik en fransk statsborger, som i 1998 flyttede til Det Forenede Kongerige. Her boede han med sin bedstemor, mens han gennemførte gymnasiet. I 2001 begyndte han på økonomi ved University College London. Han fik i den forbindelse tildelt støtte til delvis dækning af undervisningsgebyret, men fik afslag på studiestøtte til dækning af leveomkostninger med den begrundelse, at han ikke var 'etableret' i Det Forenede Kongerige. Dany Bidar anlagde herefter sag mod de britiske myndigheder og påstod, at afslaget var i strid med forbuddet mod nationalitetsdiskrimination i TEUF artikel 18. Sagen blev forelagt for EU-Domstolen, der – som i Brown-dommen og Grzelczyk-dommen – først undersøgte, om diskriminationsforbuddet overhovedet kunne finde anvendelse.

Domstolen gentog, at efter Lair-dommens og Brown-dommens afsigelse har EU-retten undergået en udvikling af de grunde, der er nævnt i Grzelczyk-dommen. Domstolen fremhævede endvidere, at

artikel 24 i opholdsdirektivet, som blev vedtaget i 2004, yderligere underbyggede, at studiestøtte er omfattet af traktatens anvendelsesområde. Alle disse forhold bekræftede, sagde Domstolen, at "tildeling af studiestøtte, uanset om denne støtte ydes i form af lån til lav rente eller stipendier, og som har til formål at dække den studerendes leveomkostninger," er omfattet af EU-rettens anvendelsesområde.

... OG TILLADER ET INTEGRATIONSKRAV

Domstolen udtalte herefter, at den nationale regel i sagen, hvorefter den studerende skulle være etableret i Det Forenede Kongerige og blandt andet have haft bopæl i tre år, især var til ulempe for udenlandske statsborgere og derfor indirekte nationalitetsdiskrimination.

Herefter skal medlemsstaten kunne angive en 'objektiv begrundelse' for forskelsbehandlingen: Domstolen udtalte herom, at "selvom medlemsstaterne har pligt til ved organiseringen og anvendelsen af deres sociale sikringsordning at vise en vis økonomisk solidaritet med statsborgere fra andre medlemsstater, kan enhver medlemsstat frit sikre, at tildeling af støtte til dækning af leveomkostningerne for studerende fra andre medlemsstater ikke bliver til en urimelig byrde, der kan have konsekvenser for det samlede støttebeløb, der kan udbetales af denne stat. ... For så vidt angår støtte til dækning af studerendes leveomkostninger er det ligeledes begrundet for en medlemsstat kun at tildele en sådan støtte til studerende, der har godtgjort at være integreret til en vis grad i samfundet i denne stat."

Ifølge Domstolen var kravet om, at man skal være etableret i Det Forenede Kongerige – som i praksis var umuligt at opfylde, når man var studerende fra en anden medlemsstat end Det Forenede Kongerige – ikke objektivt begrundet i et krav om integration og derfor i strid med artikel 18.

Medlemsstaternes mulighed for at begrænse udbetaling af studiestøtte til økonomisk inaktive studerende fra andre medlemsstater gjorde Domstolen således nu til genstand for en rimelighedstest og et integrationskrav.

Efter Bidar-dommen udviklede der sig en vis nervøsitet hos medlemsstaterne. Domstolen havde nu bragt medlemsstaternes uddannelsesstøtteordninger ind under traktatens område. Samtidig havde den tilsyneladende ikke tillagt EU-lovgivers udtrykkelige tilkendegivelser i opholdsdirektiverne særlig vægt. Med Bidar-dommen var de britiske regler desuden underkendt, og Domstolen havde ikke angivet nærmere retningslinjer for, hvorledes medlemsstaterne kunne udmønte det krav om integration, som de trods alt var berettigede til at stille.

FÖRSTER: EU-DOMSTOLEN ENIG MED EU-LOVGIVER

Afklaringen kom med Förster-dommen fra 2009. I denne sag slog Domstolen fast, at Bidar-dommen handlede om den særlige situation, hvor et krav om etablering i Det Forenede Kongerige i praksis udelukkede studerende fra andre medlemsstater fra en lige ret til

studiestøtte. Förster-sagen angik lovligheden af nederlandske regler, hvorefter studerende fra andre medlemsstater som udgangspunkt skulle have haft bopæl i Nederlandene i fem år for at opnå ret til studiestøtte på lige fod med nederlandske statsborgere. Domstolen udtalte, at en sådan betingelse var objektivt begrundet og proportional. Domstolen henviste i den forbindelse til, at opholdsdirektivets artikel 24, stk. 2, og artikel 16 tillader medlemsstaterne at betinge økonomisk inaktive studerendes ret til studiestøtte af fem års forudgående ophold, selvom direktivet ikke fandt anvendelse på de faktiske omstændigheder i sagen.

Domstolen har således med Förster-dommen – i overensstemmelse med opholdsdirektivets artikel 24, stk. 2 – accepteret, at medlemsstaterne som betingelse for at give lige adgang til uddannelsesstøtte for økonomisk inaktive studerende fra andre medlemsstater, kan kræve, at de studerende er integreret til en vis grad, og at et krav om fem års forudgående ophold i værtsmedlemsstaten er acceptabelt. Dermed ser det ud til, at EU-lovgivers vilje, EU-Domstolens principper og medlemsstaternes budgetmæssige bekymringer endelig har fundet en i hvert fald midlertidig form for balance, samtidig med at alle har bevaret en del af deres kompetence og kontrol på området.

EFTER FÖRSTER

EU-retssagerne om retten til uddannelsesstøtte er dog langtfra tørret ud af den grund. En bølge af nyere sager handler således om situationer, hvor udenlandske studerende over for værtsmedlemsstaten direkte eller indirekte påberåber sig arbejdstagerrettigheder. På dette område har Domstolen, som nævnt indledningsvis, ikke accepteret, at medlemsstaterne stiller integrationskrav som i Bidar- og Förster-dommene, jf. f.eks. sag C-542/09, Kommissionen mod Nederlandene. Her er der pligt til ligebehandling. En af de verserende præjudicielle sager, sag C-46/12, LN, er dansk. I sagen har Ankenævnet for Uddannelsesstøtten forelagt et spørgsmål for EU-Domstolen vedrørende nævnets praksis, hvorefter studerende ikke kan anses som arbejdstagere, hvis indrejsen til Danmark er sket med henblik på at gennemføre en heltidsuddannelse.

Et andet spørgsmål, der endnu ikke er afklaret i retspraksis, er, hvornår de vandrende studerende har en EU-ret til at medbringe uddannelsesstøtte fra hjemstaten, når de rejser til en anden medlemsstat for at studere. Også på dette område stiller flere medlemsstater, inklusive Danmark, krav om et vist forudgående ophold i hjemstaten. Den verserende præjudicielle sag C-523/11, Prinz, angår de tyske regler, hvorefter uddannelsesstøtte til en uddannelse i udlandet er betinget af tre års forudgående ophold i Tyskland. Endelig verserer der en sag (C-20/12, Giersch) om luxembourgiske regler, der begrænser adgangen til at medbringe studiestøtte til studier i udlandet.

RASS HOLDGAARD

Advokat, ph.d., partner i Kammeradvokatens team for EU-ret og international ret. Han rådgiver danske myndigheder og fører retssager ved danske domstole og EU-Domstolen om en bred vifte af EU-retlige emner.

15 stillinger som beneficeret advokat ved Københavns Byret er ledige.

Justitsministeriet vil antage 15 advokater til at beskikkes som offentlige forsvarere og til at udføre sager for parter, der har fri proces, ved Københavns Byret samt ved Østre Landsret for så vidt angår sager, der behandles ved landsretten, og som i 1. instans har været behandlet ved eller er henvist fra Københavns Byret.

Ansøgning

Ansøgningen kan sendes pr. e-mail til beneficeretadvokatkbh@jm.dk eller pr. post til Justitsministeriet, Slotsholmsgade 10, 1216 København K., att.: Procesretskontoret, beneficeret advokat ved Københavns Byret. Frist for modtagelse af ansøgninger er den

1. marts 2013 kl. 12:00.

Yderligere oplysninger

Oplysninger om stillingerne kan ses på: <http://www.justitsministeriet.dk/karriere>

Slotsholmsgade 10
1216 København K.
Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

CRASH PROGRAM

Individuel sparring for advokater

*Vil du booste din
præstationsevne?*

*Ønsker du at være på
forkant?*

*Vil du udvikle dine leder-
og specialistkompetencer?*

Så er Crash Programmet det rigtige for dig. Det er intensivt og effektivt, målrettet dine individuelle behov og sætter dig i centrum i otte en-til-en sessioner á 1,5 time med en af vores erfarne seniorkonsulenter.

Forløbet afvikles hos Kjerulf & Partnere over maksimalt tre måneder.

Se vores forslag til indholdet på www.kjerulf-partnere.dk/crash-program-for-advokater.

Ring til Marianne Camacho på 28 88 25 11 eller send en e-mail på mac@kjerulf-partnere.dk for nærmere oplysninger.

Kjerulf & Partnere
- når du er klar til forandring!

TEMA: MEDIATION

MEDIATION I KOMMERCIELLE TVISTER Udviklingen i retning af øget anvendelse af mediation i erhvervstvister er ikke forløbet så hurtigt, som mange havde håbet på. Advokat og mediator Claus Kaare Pedersen giver sit bud på, hvorfor mediation er et opgør med alt, hvad advokater har lært og erfaret. Læs mere side 31.

IKKE FOR RIGTIGE ADVOKATER Mediation har i mange år været en integreret del af konfliktløsning i USA og England. Samtidig er forligsprocenten høj. Alligevel halter vi bagud i Danmark, mener advokat Jes Anker Mikkelsen. Læs mere side 36.

TILBUD OM MEDIATION SOM FØRSTE STOP Voldgiftsinstituttets erfaringer med mediation i erhvervstvister. Det er en langt hurtigere og billigere løsning end at køre en traditionel sag. Læs mere side 38.

Mediation i kommercielle tvister

Udviklingen i retning af øget anvendelse af mediation i erhvervstvister er ikke forløbet så hurtigt, som mange havde håbet på. Det er der utvivlsomt flere årsager til.

AF CLAUS KAARE PEDERSEN, ADVOKAT

ANVENDELSE AF MEDIATION I STEDET FOR VOLDGIFT eller retssag bryder radikalt med en række rodfæstede forestillinger om, hvorledes det bør foregå, når parterne i en tvist ikke selv kan forhandle sig frem til en løsning.

For eksempel indebærer forestillingen om retssikkerhed, at tvister bør forelægges en uafhængig autoritet, der skal afgøre sagen efter en på forhånd fastlagt procedure og på grundlag af de materielle retsregler, der er relevante i den konkrete tvist. Hvis parterne ikke selv, eventuelt med bistand af deres advokater, kan løse sagen, så er næste skridt derfor – nærmest pr. automatik – at indlede en voldgiftssag eller retssag. Navnlig for os med juridisk baggrund er mediation derfor et opgør med alt, hvad vi har lært og erfaret, fordi der ikke er nogen formelle spilleregler, der fastlægger, hvordan mediation skal gennemføres, og fordi sagen ikke bliver 'afgjort' af nogen instans. Parterne hjælpes i stedet til at finde frem til den løsning, der passer dem begge bedst, hvad enten det er en juridisk korrekt løsning eller ej.

Når jeg forsøger at forklare virksomheder og advokater, at mediation i bund og grund ikke er andet end en særlig kvalificeret form for forhandling i den forstand, at det er parterne, der selv forhandler, men med bistand af en uafhængig mediator, hvis primære opgave er at sikre, at forhandlingerne forløber konstruktivt, og at parterne ikke forlader forhandlingsbordet, synes de fleste, at det lyder ganske fornuftigt. Når jeg så yderligere kan oplyse, at mellem 70 og 80 procent af alle påbegyndte mediationer i erhvervstvister ender med en forhandlingsløsning, kan virksomhederne godt forstå, at det gennemsnitligt vil være en stor økonomisk og tidsmæssig fordel for dem at forsøge sagen løst ved mediation fremfor straks at skride til en dyr og ofte langsommelig voldgifts- eller retssagsbehandling. Denne generelle, positive holdning holder imidlertid ikke altid i praksis, når der så opstår en konkret tvist.

VI GRIBER TIL DET TRADITIONELLE OG VELKENDTE

Da jeg stadig arbejdede som procedureadvokat, drøftede jeg selvfølgelig altid med klienten ved sagernes indledning mulighederne

for at opnå en forhandlingsløsning, eventuelt gennem mediation. Selvom jeg virkelig søgte at overtale dem til at prøve, var det karakteristisk, at svaret meget ofte var, at det var helt fint med mediation, men at det bare ikke lige var muligt i den konkrete sag – som regel fordi modparten var urimelig og ikke til at have med at gøre. Dette gjaldt endog for virksomheder, der havde det som deres erklærede politik at forsøge at løse tvister gennem mediation.

Det tolker jeg på den måde, at virksomhederne instinktivt reagerer, som de plejer, når de er pressede af en konkret tvist med en anden part, der agerer i strid med virksomhedens interesser. Det hævdes undertiden, at kommercielle tvister er et rent juridisk og forretningsmæssigt anliggende blot for følelser, men det er – for nu at sige det ligeud – en gammel løgn. Der er meget ofte vrede og aggressioner også i forretningsmæssige tvister, og parterne har tit svært ved at forstå, at der er en modpart, som har det på samme måde som de selv. Når vi påvirkes følelsesmæssigt, påvirkes vores evne til at tænke og handle rationelt. I stedet griber vi til det traditionelle og velkendte.

Anvendelsen af mediation indebærer således til en vis grad en ændring af hele det mind-set, vi bærer rundt på, i relation til tvisteløsning, og den slags tager altså tid.

KILDER

Om udviklingen i retsmægling kan henvises til artiklen i *Advokaten* 03/10 side 30 'Retsmægling ruller'.

Det i artiklen omtalte EU-direktiv er Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/52/EF af 21. maj 2008 om visse aspekter af mægling på det civil- og handelsretlige område.

Besparelserne ved anvendelse af mediation fremgår af den af Analyseinstituttet Epinion (tidligere Capacent Epinion) gennemførte analyse af de økonomiske besparelser ved øget anvendelse af mediation på såvel virksomhedsniveau som samfundsniveau. Analysen findes på www.mediationsinstituttet.com under dokumenter.

Den engelske mediator, Henry Brown, som har været en af pionererne i udbredelsen af mediation i England, og som har deltaget i tilrettelæggelsen af og undervisningen på den danske mediatoruddannelse, sagde engang, at da han for mere end 30 år siden blev uddannet som mediator i New York, var han overbevist om, at mediation ville brede sig som en steppebrand, fordi det havde så mange indlysende fordele. Flere år efter måtte han sande, at han havde det som en løber, der tror, at han deltager i et 100 meter løb, men undervejs opdager, at det er et maraton.

De af os, der kender til mediation, ved, at besparelspotentialet for virksomhederne er enormt, og at det kun er et spørgsmål om tid, før virksomhederne erkender dette – ligesom i USA og England – men vi må have tålmodighed. Det er et sejt træk, der skal til.

I ENGLAND ER DET GÅET ANDERLEDES

En anden vigtig årsag er manglende kendskab til mediation. Virksomhederne ved generelt ikke ret meget om mediation, og de er typisk heller ikke særlig motiverede til at vide mere, så længe der ikke foreligger en konkret tvist. De fleste virksomheder er kun sjæl-

indvirkning – snarere tværtimod – på udbredelsen af mediation i erhvervstvister, først og fremmest fordi der kun udpeges retsmæglere fra et korps af dommere og advokater, der er ansat ved vedkommende domstol. Det er desværre vanskeligt at vurdere retsmæglingsordningen, fordi der ikke længere offentliggøres statistiske oplysninger herom, men der er noget, der tyder på, at retsmægling ikke har fået den udbredelse, man havde håbet på, og at succesraterne er faldende. Det skyldes antageligt en kombination af flere forhold. Der er ikke midler til produktudvikling og markedsføring, og tilskyndelsen til efteruddannelse er begrænset, fordi honorarerne er små, og der ikke er nogen konkurrence. Der afsættes kun få timer til den enkelte mediation, og engagementet er dalende. Det går simpelthen som så ofte før, når offentlige myndigheder prøver at drive privat virksomhed.

Det er i den forbindelse interessant at se på England, hvor det hele er gået meget anderledes, blandt andet fordi det blev grebet an på en anden måde. Efter en retsplejereform i 1999 foretager dommeren i alle civile sager en vurdering af, om de skønnes velegnede til mediation, og i givet fald opfordres parterne hertil. Herefter er

det op til parterne selv at finde en mediator, som de har tillid til. Ordningen har betydet, at der er vokset et privat marked op med dygtige erhvervsmediatorer med høje succesrater, og det betyder igen, at virksomhederne får en stærk tilskyndelse til at prøve at få sagerne løst ved mediation, inden de kaster sig ud i store udgifter til en retssag eller voldgiftssag.

På et andet område har lovgivningsmagten i Danmark desværre også haft en mindre heldig indflydelse. I 2008 vedtog EU et direktiv med henblik på at lette mulighederne for at gennemføre mediation i grænseoverskridende tvister (Cross Border Mediation). I direktivet var indeholdt en række bestemmelser om flere vigtige

områder såsom sikring af mediationens kvalitet, eksigibiliteten af aftaler indgået under mediation, fortrolighed, suspension af forældelsesfrister under mediation etc. Som følge af det retlige forbehold er Danmark, som det eneste land i EU, undtaget fra direktivet. Da direktivet blev vedtaget, forlød det uofficielt fra danske myndigheder, at dette ikke spillede nogen rolle, fordi direktivets bestemmelser i alle tilfælde ville blive indført i form af national lovgivning. Den lovgivning har vi ikke set noget til, og nu er der snart gået fem år.

Den manglende interesse for mediation hos danske offentlige myndigheder er særlig ærgerlig, fordi der netop i disse år i en række andre europæiske lande er et stort engagement i udviklingen og udbredelsen af mediation i erkendelse af, at øget anvendelse af mediation ikke blot giver besparelser til virksomhederne, men også indebærer betydelige samfundsmæssige besparelser.

Den manglende interesse for mediation hos danske offentlige myndigheder er særlig ærgerlig, fordi der netop i disse år i en række andre europæiske lande er et stort engagement i udviklingen og udbredelsen af mediation i erkendelse af, at øget anvendelse af mediation ikke blot giver besparelser til virksomhederne, men også indebærer betydelige samfundsmæssige besparelser.

dent involveret i tvister. Det er derfor forståeligt, at interessen er beskedent, når der ikke er noget aktuelt behov, og der er så meget andet at se til. Der er i øvrigt også så mange andre konsulenter, der mod betaling lover guld og grønne skove, så hvorfor skulle lige mediation være så godt?

Når der så endelig opstår en tvist, som har en vis betydning for virksomheden, ved virksomheden ikke rigtig noget om mediation, og der er i den situation ikke megen lyst til eksperimenter.

Advokatororganisationerne kan her spille en meget vigtig oplysende rolle. Konstant saglig information om mediation og fordelene for virksomhederne er helt afgørende for udbredelsen.

Undertiden fremhæves den danske retsmæglingsordning som et positivt eksempel på indførelse af mediation, men realiteten er, at ordningen, som den er udformet, ikke har haft en positiv

Arbejder du med sager på tværs af EU's grænser?

Klik dig gennem Europas forskellige love og retssystemer på den

europæiske eJustice-portal

HVORHEN HERFRA?

Ser vi på udviklingen i udlandet, kan den måske indikere nogle sandsynlige scenarier. Mest nærliggende er igen at se på England, som utvivlsomt er længst fremme i Europa. I erhverstvister er det ikke længere et spørgsmål, om mediation skal forsøges – men derimod om hvornår.

Ligesom i Danmark er der et stort antal uddannede mediatorer, men det er kun en mindre del, der arbejder med erhvervsager. De mediatorer, der benyttes i kommercielle tvister, har til gengæld en del sager inden for området, og de pågældende har oparbejdet en betydelig erfaring og ekspertise, hvilket utvivlsomt har en selvforstærkende virkning.

Når virksomheder vælger at søge en tvist løst ved mediation, så kommer man jo ikke udenom, at det indebærer en ekstra omkostning, hvis mediationen mislykkes. Vi kan nok så meget fremvise imponerende statistikker med høje succesrater, men for den enkelte virksomhed vil det i den konkrete sag være en afvejning, om man skal ofre den ekstra udgift for måske at få sagen løst forligsmæssigt – med risiko for, at pengene er spildt. Hvis der var sikkerhed for en acceptabel løsning, var der nok ikke mange, der ville betænke sig, men sådan er det jo ikke. Der er en risiko for, at parterne ikke kommer frem til en aftale, og netop når de står midt i en tvist, er de ofte tilbøjelige til at fokusere på de negative sider og tillægge modparten negative motiver etc.

Hvis virksomhederne beslutter sig for at prøve mediation, vil de derfor typisk søge at opnå den størst mulige sikkerhed for, at pengene, der anvendes på mediation, ikke bliver spildt. Virksomhederne vil derfor være tilbøjelige til at vælge en mediator, som efter deres vurdering med størst sandsynlighed kan føre parterne frem til en løsning i form af en aftale. Det er altså et spørgsmål om tillid til mediator og troværdighed i hans evner.

I praksis vil virksomhederne og deres advokater derfor koncentrere sig om de mediatorer, om hvem de ved, at de har erfaringer fra en række tidligere medationer.

Det er i øvrigt præcis de samme overvejelser, som virksomhederne gør sig ved valg af voldgiftsdommere.

Erfaringer kommer ikke af sig selv. Grundlaget er en høj grad af faglig dygtighed og den opnås kun ved konstant videreudvikling i form af videreuddannelse, artikelskrivning, foredragsaktivitet etc. Med al respekt (og den er stor) for de danske uddannelser i mediation, herunder uddannelsen, der blev grundlagt af Advokatsamfundet og nu videreføres af Danske Advokater, er de i sig selv langt fra tilstrækkelige.

Forudsætningerne for en øget anvendelse af mediation i erhvervslivet er en konstant forbedring af mediatorernes faglige færdigheder samt saglig oplysning om de betydelige fordele for virksomhederne. Det er min vurdering, at udviklingen i Danmark – ligesom i England – vil gå i retning af, at mediation i kommercielle tvister vil samle sig hos relativt få erfarne mediatorer, der er specialiseret i kommercielle retstvister.

I artiklen omtales, at pengene er spildte, hvis en mediation ikke fører til en forligsmæssig løsning. Dette kan i høj grad diskuteres, men det er en anden diskussion.

CLAUS KAARE PEDERSEN

Advokat siden 1974. Møderet for Højesteret. Certificeret mediator og voldgiftsdommer. Medlem af Advokatrådet 2003 – 2007, medstifter af Mediationsinstituttet og formand 2006 – 2010. Partner indtil 2007 i Advokatfirmaet Philip. Arbejder nu udelukkende som mediator og voldgiftsdommer i eget firma – www.adreurope.eu. Partner i ADR Center, CrossBorderMediation – www.crossbordermediation.eu. Har netop udgivet bogen 'Erhvervslivets konfliktløser – mediation i erhverstvister' på Forlaget Karnov Group. Læs anmeldelsen side 45.

**SPANSK
ADVOKATKONTOR**

ZAFOLAW er et internationalt orienteret **advokatkontor** med skandinavisk og spansk uddannet personale placeret i både **Alicante** og **Barcelona**.

Læs mere på zafolaw.com eller kontakt abogado og cand.jur. **Lars Hovmand Mikkelsen** på lhm@zafolaw.com.

Alicante: Avda. Maisonave, 3 – 4º | 03003 Alicante | Spanien | T: (0034) 965 929 709
Barcelona: Avda. Diagonal 415, 2º | 08008 Barcelona | Spanien | T: (0034) 932 389 300

ZAFOLAW

Hvor meget er en time værd for dig og dine klienter?

Uanset, om du skal styre din forretning eller levere effektiv klient-service, er tid en knap ressource. Visma Advokat hjælper dig med begge dele, så du bruger mindre tid på rutineopgaver og får mere tid til værdiskabende sagsarbejde.

Få ét system til det hele

Visma Advokat er fuldt integreret med det kendte økonomisystem Visma Business. I én samlet pakke leverer advokatløsningen alt det, du har brug for – og dine klienter efterspørger. Alle oplysninger om en sag er samlet ét sted, hvor kontorets medarbejdere let kan nå dem. Ind- og udgående korrespondance bliver gemt og registreret samme sted. Frister, mails, breve, tidsregistrering og fakturering er direkte tilgængelige til glæde for dig, klienten og en hurtig, effektiv sagsbehandling.

Ring nu på 70 22 82 37 og aftal en uforpligtende præsentation

Vi sender gerne mere information om Visma Advokat – og du kan læse mere om løsningen på visma.dk/advokat

Visma Advokat ét system til det hele

Økonomi – Time/sag – Dokumenter

Advokatfirmaet Tommy V. Christiansen

BRUG FOR EN FRANSKKYNDIG KOLLEGA?

- Rådgivning om fransk-danske arveforhold
- Skifte af fransk-danske dødsboer
- Køb og salg af fast ejendom i Frankrig
- Pant i fransk ejendom

Ann-Sofie Kold Christensen

Advokat
Avocat-conseil auprès de l'Ambassade de
France au Danemark

asc@tvc.dk • tlf. 70 11 08 00 • www.tvc.dk

konkurser.dk

Sælg konkursboaktiver på netauktion.
– vi står for hele salgsprocessen.

“ Vi har
solgt aktiver
for over
kr. 30 mio. ”

Konkurser A/S | Tlf: 33 70 70 70 | info@konkurser.dk

Ikke for rigtige advokater

Mediation er et tidstypisk modelune, hvor konflikterne bliver løst på et ujuridisk grundlag, og hvor det er en fordel at være psykoterapeut frem for at være advokat! Der findes mange varianter af disse udtalelser, men fælles for dem alle er en modvilje over for andre metoder til konfliktløsning end de gængse. De er også udtryk for, at alternative konfliktløsningsmetoder ikke er så lødige, at de bør tages alvorligt.

AF JES ANKER MIKKELSEN, ADVOKAT, BECH-BRUUN

MEDIATION HAR I ADSKILLIGE ÅR VÆRET en integreret del af konfliktløsning i USA og i England og indgår som en del af parternes og deres advokaters overvejelser, når der er opstået en konflikt. Der har de seneste 25 år været afholdt adskillige kurser og konferencer om ADR (Alternative Dispute Resolution) og i International Bar Association har man haft en separat komité siden slutningen af 2004. I Danmark blev Mediatoradvokater (nu Danske Mediatoradvokater) stiftet i januar 2003, og 170 advokater har gennemført mediatoruddannelsen, der blev grundlagt af Advokatsamfundet og nu videreføres af Danske Advokater. Det er den generelle erfaring over hele verden, at ca. 70 procent af alle påbegyndte mediationer ender med en forhandlingsløsning og dermed et forlig. En procentsats, der nogenlunde blev bekræftet af retsmæglingforsøget, som blev afsluttet 1. februar 2007.

Alligevel halter vi langt bagefter i Danmark. For mediatorer er det genstand for stadig undren, at danske advokater og virksomheder ikke har taget mediationen til sig, som den helt åbenlyse konfliktløsningsmetode, der er både hurtigere, bedre og billigere. Der er gjort mange forsøg på at finde ind til kernen af denne problemstilling, og jeg vil give mit bidrag.

ER DET ADVOKATERNE?

Mange mediatorer mener, at det er advokaterne, der er den væsentligste årsag til, at sager ikke bliver afsluttet ved mediation frem for ved rets- eller voldgiftssager. Det kan skyldes, at mange advokater er utrygge over for metoden og over for, hvilket resultat der vil kunne komme ud af en mediation, som måske ikke skal gennemføres på grundlag af gældende ret, men parternes forskellige interesser. Advokaterne mister dermed den kontrol over konflikten, som man gerne vil have, for at kunne opnå det bedst mulige resultat for klienten, som man er ansvarlig overfor. Vanetænkning er en væsentlig faktor. Har man en konflikt, er der én vej, og det er at benytte de retsmidler, som er gældende, eller som man har aftalt

som trykke og rimelige for at kunne opnå en rimelig og korrekt juridisk afgørelse på parternes konflikt. Alle parter og advokater er klar over, at man må starte en retssag, hvad enten det er ved voldgift eller de almindelige domstole.

De mest negative hævder, at advokaterne ikke vil rådgive om mediation, fordi en ellers 'fed' sag blot bliver til et forlig med et salær, der er ret meget lavere, end hvis rets- eller voldgiftssagen blev gennemført. Er det bevidst, vil det være en overtrædelse af de advokatetiske regler pkt. 3.4.1. der henviser til RPL § 126, stk. 2, samt pkt. 3.7.1, idet advokaten er forpligtet til at rådgive sine klienter om den bedste konfliktløsningsmetode, herunder økonomien og tiden, der er involveret. Nogle advokater har formentlig også den tanke, at netop denne sag ikke er egnet til mediation, fordi den er så særlig, at den kun kan afgøres ved en dom eller en kendelse.

ER DET KLIENTERNE?

Professionelle erhvervsklienter er ofte fuldt ud bekendte med mediation. Mange arbejder internationalt, og mange har juridiske afdelinger med advokater, der er blevet undervist i mediation på advokatfuldmægtiguddannelsen. Det er min erfaring, at det oftest er klienterne, der presser på for at få deres konflikt løst på en hurtig, god og billig måde.

Kun få erhvervsvirksomheder kan se nogen større interesse i at skulle føre en retssag for at få sin ret. Sagsomkostninger både eksternt og ikke mindst internt udgør et stort tab, som ikke vil kunne hentes hjem, selvom rets- eller voldgiftssagen måtte blive vundet fuldt ud. Omkostningsfastsættelsen gør, at ikke engang de afholdte advokatomkostninger bliver dækket

JES ANKER MIKKELSEN

Advokat (H), mediator.
Partner, leder af Bech-Bruuns Konfliktløsningsafdeling.
Formand for Mediatoradvokater fra 2004 til 2007. Medstifter af Mediationsinstituttet og formand 2010 – 2012.

blot nogenlunde af de tilkendte omkostninger, men de interne omkostninger er ofte af mindst samme størrelse som de eksterne.

Derudover er sagen åben i flere år, kendt i markedet og kan ofte afholde parter fra at indgå ellers fordelagtige, kommercielle aftaler. Der er slet ikke tid til at føre retssager.

ER DET DOMSTOLENE? ER DET VOLDGIFTSDOMMERNE?

Domstolene er overbelastede og har lange ekspeditionstider og burde derfor have en betydelig interesse i, at flere sager bliver løst ved mediation. I betragtning af den høje forligsprocent på ca. 70 procent ville det føre til en betydelig forbedring af domstolenes arbejdsvilkår. Domstolene har været positive over for den danske retsmæglingsordning, som blev gennemført med retsplejereformen 1. april 2008.

En mulighed kunne være, at domstolene, som i England, vurderer de indkomne civile sager og tager stilling til, om de kunne være egnede til at blive løst ved mediation. I så fald bliver parterne opfordret til inden en vis frist at forsøge mediation ved en mediator, som man selv finder frem til. Domstolene medvirker her aktivt til at begrænse antallet af sager, der skal gennem hele retssystemet.

Det er blevet hævdet, at nogle voldgiftsdommere ikke er positivt stemte over for mediation. Det er utvivlsomt rigtigt og kan særligt skyldes voldgiftsdommers ønske om at medvirke til en juridisk korrekt afslutning på den konflikt, parterne nu har betroet voldgiftsdommerne at løse. En konfliktløsningsmetode, hvor parterne selv bevarer kontrollen over sagen, er derfor ikke attraktiv. Mediation er imidlertid efterhånden blevet en del af flere voldgiftsinstitutters grundlag, jf. f.eks. The Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce og Voldgiftsinstituttet i Danmark.

ER MEDIATION HURTIGERE, BEDRE OG BILLIGERE?

De fleste mediationer gennemføres på under tre måneder, efter mediationen er indledt. Ingen domstole eller voldgiftsretter kan konkurrere med det.

Ved en mediation bliver sagen afsluttet efter parternes interesser og behov. Det har mindre betydning for parterne, om man nu for eksempel er gået på kompromis med nogle ellers stærke juridiske anbringender om tvivlsomt grundlag for ansvar, manglende reklamation eller en for høj erstatningsopgørelse. Det afgørende for parterne er, at de hver især har opnået et tilfredsstillende resultat.

En helt åbenlys fordel er, at der ikke er nogen vinder eller taber. Parterne får derfor mulighed for at fortsætte et forretningsforhold, som ville være fuldstændig kompromitteret, såfremt der forelå en dom eller kendelse, som måske tilmed var offentlig. I nogle tilfælde kan parterne som en del af forliget indgå nye kommercielle aftaler.

Alene det tidsmæssige forløb af en mediation gør, at sagsom-

kostningerne er lavere end ved en rets- eller voldgiftssag. Sagen skal gennemgås, og der skal laves indstilling til den mediator, der nu er udpeget, mediationen skal forberedes og gennemføres, og det koster alt sammen. Imidlertid er gevinsten stor, idet ca. 70 procent af mediationerne fører til et forlig. Kun i de sidste 30 procent vil man skulle fortsætte med en rets- eller voldgiftssag. De afholdte omkostninger har ikke været forgæves. Sagen er blevet skåret til, og man har under mediationen opnået en forståelse af, hvad modparten nu egentlig gør gældende. Det fører til besparelser i den efterfølgende rets- eller voldgiftssag.

HVAD ER SÅ PROBLEMET?

Min erfaring er, at en af vanskelighederne er, at beslutning om mediation skal træffes på et højt plan i virksomhederne, idet den, der møder til mediationen, skal udstyres med en fuldmagt til at forlige sagen på et bestemt niveau. Der er ingen mulighed for at tage forbehold for direktionens eller bestyrelsens godkendelse, for så mister mediationen ofte sit indhold. Den pågældende repræsen-

En helt åbenlys fordel er, at der ikke er nogen vinder eller taber. Parterne får derfor mulighed for at fortsætte et forretningsforhold, som ville være fuldstændig kompromitteret, såfremt der forelå en dom eller kendelse, som måske tilmed var offentlig.

tant skal så forklare sig over for ledelsen og for direktionen, som måske skal forklare sig over for bestyrelsen. At foreslå mediation og senere gennemføre den kræver altså en omfattende redegørelse med begrundelser. Da mange virksomheders konflikter bliver behandlet af selskabernes juridiske afdelinger, vil der ofte være en vis tilbageholdenhed med at skulle igennem dette forløb, når det sikreste ville være blot at sende en dom eller kendelse videre i systemet.

Det er åbenlyst, at mediation er den hurtigste, bedste og billigste konfliktløsningsmetode. Det gælder både for klienterne, som får løst konflikten på den bedst mulige måde, og for advokaterne, som får tilfredse klienter. Der er alle muligheder for at sætte sig ind i mediationen ved at læse Lars Økjær Jørgensen og Martin Lavesens bog 'Mediation – ret & rammer' og Claus Kaare Pedersens nyligt udgivne bog 'Erhvervslivets konfliktløser – Mediation i erhvervstvister'. Man kan også søge flere oplysninger og udkast til mediationsklausuler og mediationsaftaler på www.mediationsinstituttet.com. Og så kan man lade sig uddanne til mediator. Selvom man ikke har intentioner om at fungere som mediator, kan færdighederne bruges i den daglige praksis.

Tilbud om mediation som første stop

Man kan undre sig over, at ikke flere virksomheder benytter sig af mediation.

Voldgiftsinstituttets erfaringer med mediation i erhvervstvister er mere positive.

Det er en langt hurtigere og billigere løsning end at køre en traditionel sag.

AF JESPER LETT, FORMAND FOR VOLDGIFTSINSTITUTTET OG STEFFEN PIHLBLAD, DIREKTØR FOR VOLDGIFTSINSTITUTTET

UDOVER VOLDGIFT, SOM ANTALSMÆSSIGT er instituttets hovedaktivitet, bruger vi mange ressourcer på at markedsføre mediation til løsning af erhvervslivets tvister. Voldgiftsinstituttet har haft succes med de medationer, vi har haft. På nær en enkelt har de alle ført til en hurtig og billig løsning af tvisten.

Voldgiftsinstituttet er understøttet af en bred kreds af organisationer – det gælder for eksempel DI, Dansk Erhverv, Rederiforeningen, IT-Brancheforeningen, Advokatsamfundet, Danske Advokater m.fl. Instituttet får værdifuld hjælp fra disse organisationer til at markedsføre mediation over for erhvervslivet. Det sker blandt andet ved samarbejde om konferencer, nem kontakt til disse organisationers medlemmer, ved udarbejdelse af høringssvar om relevant lovgivning mv.

INDLEDNING AF EN MEDIATION

Reglerne for mediation findes på www.voldgiftsinstituttet.dk, hvor der også findes forslag til mediations- og 'multistepklausuler', der kan indsættes i kontrakter. Vores regler har været drøftet med forskellige brancher for at sikre, at de imødekommer flest muligens behov og ønsker.

JESPER LETT

Siden 2001 medlem af Voldgiftsinstituttets bestyrelse (fra 2007 som formand). Jesper Lett har i mange år rådgivet om især selskabsret, den offentlige sektors retsforhold, skatteret og EU-ret. Jesper Lett har omfattende erfaring med procedure i såvel voldgiftssager som sager ved de almindelige domstole. Jesper Lett blev i 2006 uddannet mediator.

STEFFEN PIHLBLAD

Siden 2006 direktør i Voldgiftsinstituttet. Han har en baggrund som fuldmægtig i Justitsministeriet, advokat hos Bech-Bruun og afdelingschef i Advokatsamfundet. Steffen Pihlblad blev i 2006 uddannet mediator.

Mediationen indledes ved at indgive en anmodning herom til instituttet. Anmodningen kan indgives af en part eller af de involverede parter i fællesskab. Udover en række basisoplysninger om parternes kontaktdata mv., skal anmodningen også indeholde en kort redegørelse for tvisten.

For at mediationen fremmes mest muligt er det vigtigt, at der hurtigt udpeges en mediator. Anmodningen skal derfor også indeholde eventuelle bemærkninger om antallet af mediatorer og om, hvem der foreslås udpeget hertil. Hvis parterne ikke kan blive enige om en mediator, bringer instituttet mediatoren i forslag. Med anmodningen om mediation indbetales 5.000 kroner.

SCREENING AF VOLDGIFTSSAGERNE

Udover de sager, der er indledt, har instituttet haft held med undertiden at foreslå parter, der har indledt en voldgiftssag, at forsøge med mediation. Det har i alle de sager ført til en løsning af tvisten, så parterne kunne aflyse voldgiftssagen. Når en voldgiftssag indledes, overvejer instituttet således, om sagen er særlig egnet til mediation. Er den det, foreslår vi parterne at overveje mediation. Fordelen for parterne er blandt andet, at voldgiftssagen ikke går i stå, hvis mediationen ikke fører til en løsning. I sådanne tilfælde kan mediatoren naturligvis ikke være voldgiftsdommer og omvendt.

For at fremme brug af mediation har instituttet nedsat et mediationsudvalg, der som medlemmer har en række personer med stor erfaring med mediation, dels som mediatorer, dels som rådgivere for virksomheder, der søger tvister løst ved mediation i ind- eller udland.

Mediationsudvalget rådgiver instituttet om, hvordan vores regler bør være, hvordan mediator bør honoreres, og hvordan vi bedst kan udbrede kendskabet til mediation. Udvalget har netop blandt medlemmerne af Danske Virksomhedsjurister gennemført en spørgeskemaundersøgelse om virksomhedernes brug af mediation. Det har givet os nyttig viden til det videre arbejde. Det fremgår for eksempel af nogle af svarene, at mediation er en god idé – bare ikke til 'vores tvister', ligesom nogle respondenter mener, at mediation ikke egner sig til tvister om store beløb.

Den 1. marts øges straffen for karteller

Karteller koster samfund, virksomheder og forbrugere dyrt. Den 1. marts 2013 indføres fængselsstraf for kartelvirksomhed. Har du sort samvittighed, så bryd med dit kartel nu. Kun den første, der kommer til myndighederne med afgørende oplysninger, går fri for straf. Kontakt din advokat og ring til os på 41 71 50 00. Læs mere på stop-karteller.dk

Kun den første
går fri for straf

KONKURRENCE- OG FORBRUGERSTYRELSEN

Instituttets erfaring er, at mediation er egnet til alle erhvervslivets tvister og bestemt til tvister om store beløb.

UDPEGNING AF MEDIATOREN

Voldgiftsinstituttets regler om mediation indebærer den fordel, at parterne i fællesskab kan udpege en mediator. Parterne kan frit vælge, hvem der skal være mediator, forudsat at den eller de pågældende er uafhængige og upartiske.

Hvis parterne ikke kan blive enige om en mediator, bringer instituttet mediatorsforslaget i forslag. Instituttet går altid efter at udpege den rette mediator til den konkrete sag. Instituttet har et godt kendskab til egnede mediatore i ind- og udland, ligesom det er en vigtig opgave for mediationsudvalget at bistå os med at finde kvalificerede mediatore, som kan udpeges i instituttets sager.

Hvad enten det er parterne eller instituttet, der vælger mediatoren, udpeges normalt en person, som ikke bare er en god mediator, men også specialist inden for det rets område, som tvisten udspringer af. Dette er efter vores erfaring en stor fordel. Det medvirker til, at mediatoren hurtigere vinder parterne og de involverede advokaters tillid. Samtidig spildes der ikke tid med at skulle sætte mediatoren ind i fagtermer og andre branchespecifikke forhold, som parterne ofte er undergivet.

Om mediators rolle fremgår det af instituttets regler, at mediatoren hverken træffer afgørelse i parternes tvist eller kommer med forligsforslag eller andre tilkendegivelser omkring selve løsningen af tvisten. Mediators opgave er at lede mediationen, som har til formål at klarlægge, hvilke interesser og behov parterne har, og hvilke tvister parterne ønsker at finde en løsning på, sådan at parterne hjælpes til at opnå en løsning herpå.

Det fremgår imidlertid også af reglerne, at hvis parterne anmoder om det, og mediatoren ikke modsætter sig det, kan mediatoren fremlægge egentlige løsningsforslag. Mediators specialistegenskaber er i sådanne tilfælde også en stor fordel. Det sker ikke sjældent, at parterne – i takt med at mediationen skrider frem, og at mediatoren vinder parternes tillid – gerne ser, at mediatoren indtager en mere aktiv rolle, f.eks. ved at kommentere parternes argumenter og ved ligefrem at udtænke konkrete forslag til løsning af tvisten. Hvis mediatoren er specialist, vil han eller hun normalt ikke have betænkeligheder ved at imødekomme parternes ønske herom.

MEDIATORENS HONORAR

For at skabe gennemsigtighed og forudberegnelighed om omkostningerne ved mediation, har instituttet faste takster for fastsættelse af mediators honorar. I taksterne sondres for det første mellem sager med en værdi på henholdsvis over og under en million kroner og for det andet mellem sager med en værdi på henholdsvis over og under fem millioner kroner.

I sager med en værdi på under en million kroner betales en dagstakst på 15.000 kroner til mediatoren.

I sager med en værdi på en million kroner og derover, men under fem millioner kroner betales en dagstakst på 25.000 kroner.

I sager med en værdi på fem millioner betales en dagstakst på 25.000 kroner med tillæg af 0,2 procent af det omtvistede beløb over fem millioner kroner.

Dagstaksten omfatter otte timer. Hvis mediationen strækker sig ud over den pågældende dag, afregnes mediatoren herefter med 2.500 kroner pr. påbegyndt time. Mediators samlede honorar kan dog maksimalt udgøre i alt 50.000 kroner pr. dag. Mediators forberedelse af sagen er indeholdt i dagstaksten og honoreres ikke særskilt.

Ved sager, hvor det hurtigt konstateres, at mediationen er udsigts-

Journalister og redaktører kan med kildebeskyttelse lovligt publicere skatteoplysninger om virksomheder, direktører, dommere, professorer og andre.

lø, for eksempel fordi en part ikke ønsker at deltage i mediationen, betales på baggrund af en vurdering af sædvanlige honoreringsprincipper et rimeligt honorar til mediatoren, der ikke overstiger halv dagstakst.

DE ANFØRTE BELØB ER EKSKLUSIVE MOMS

Med anmodningen om mediation indbetales som anført 5.000 kroner, som udgør vederlaget for instituttets assistance i sagen.

Efter modtagelsen af anmodningen om mediation vil instituttet opkræve sikkerhedsstillelse fra sagens parter. Sikkerhedsstillelsen opkræves sådan, at der sædvanligvis forlanges samme beløb af hver af de involverede parter.

Voldgiftsinstituttets lokaler kan anvendes uden beregning i medationer, som er indledt ved instituttet. Man kan få yderligere oplysninger om beregning af omkostningerne ved en mediation på instituttets hjemmeside.

'ONE STOP SHOP'

Voldgiftsinstituttet er en 'one stop shop'. Det betyder, at vi har regler for de forskellige tvistløsningsmetoder, som virksomhederne efterspørger. Hvis mediationen mislykkes, vil sagen således kunne fortsættes under samme tag som voldgiftssag.

Selvom mediation er kendt af mange advokater og virksomheder som et billigt og hurtigt alternativ til voldgift og traditionel domstolsbehandling, er mediation stadig et relativt sjældent fænomen ved løsning af tvister blandt virksomheder her i landet.

Instituttet vil ufortrødent fortsætte sit arbejde med at institutionalisere mediation, sådan at danske og udenlandske virksomheder kommer til at føle sig mere trygge ved at anvende denne tvistløsningsform. Det indgår blandt andet i instituttets overvejelse at arbejde for, at der i Danmark – i lighed med hvad der findes i en række andre lande – udarbejdes en egentlig mediationslov, som på en klar og tydelig måde fastlægger parternes rettigheder og pligter.

Konkurs- & Ophørs

Skal konkursboets aktiver realiseres eller vurderes.

Kontakt York auktion og få den højeste dagspris, vores auktioner afholdes både fysisk og online se www.york-auktioner.dk
Fast auktionshal 6000 kvm,
Faste auktioner hver måned samt udrykkerauktioner

Vi har stor efterspørgsel fra seriøse købere i såvel ind- som udland. På vores auktioner samles et stort udvalg af maskiner / effekter, alt fra hele ophørsforretninger til enkelte maskiner. Der er stor interesse for vores auktioner og fremmøde ved en auktion er op mod 2500 kunder. Kataloget sættes på vores website, således at vores mange onlinekunder fra ind og udland kan afgive bud inden den fysiske auktion.

Vi sælger hele boer samt enkelte effekter, ved udrykker auktioner afleveres lokalerne i ryddeligt stand.

Vi arbejder for Fogedretten, skat, politiet, advokater, pengeinstitutter, private m.m.

Kontakt 7020 3606 / direkte 5050 3706
Mail.: jm@york-auktion.dk
York auktion en professionel samarbejdspartner

York-auktion APS
Waldemarsvej 1
4296 Nyrup
Tlf. 7020 3606

**Støt Dansk
Kræftforsknings
Fond**

Vi støtter forskning, der sigter på at

- finde årsager til kræftsygdomme
- skabe bedre behandlingsmuligheder
- mindske bivirkningerne ved kræftbehandling
- udvikle forebyggende behandlingsmetoder.

DANSK KRÆFTFORSKNINGS FOND

Blegdamsvej 28C, 2200 København N, tlf. 35 36 35 63 (tirs og tors 9-13)
Giro 655 00 29, www.dansk-kræftforsknings-fond.dk

Juridisk bistand i Sverige

Handler Din eller Din klients virksomhed med kunder i Sverige, Finland eller Norge?

Manglende betaling fra en kunde er et problem. Er det en udenlandsk kunde kan det være rigtig svært at inddrive pengene. Procedurene for incasso varierer fra land til land. Derfor oplever mange danske virksomheder at det næsten er umuligt at få inddrevet kraverne i udlandet.

Advokatfirmaet tilbyder en tids- og prisseffektiv sagsbehandling af incassosager i alle de nordiske lande.

Selvfølgerlig tilbyder vi også anden form for juridisk bistand i Sverige.

Hvis I mangler en effektiv juridisk samarbejdspartner i Sverige eller i øvrige Norden, tilbyder vi, at være Jeres partner. Kontakt os for et prisoverslag eller besøg gerne vores hjemmeside, www.fernvall.se.

**Advokatfirman
Fernvall AB
BOX 17141
SE-200 10 MALMØ
TEL:+46 40 18 20 40
INFO@FERNVALL.SE**

WWW.FERNVALL.SE

Anerkendelse til hviderussisk forår

Efter at være ekskluderet fra det lokale advokatsamfund i Minsk, arbejder Pavel Sapelko som juridisk rådgiver for menneskerettighedscenteret Viasna – som på dansk betyder forår. I november fik han overrakt CCBE's Menneskerettighedspris – blandt andet for sit arbejde med bekæmpelse af dødsstraf i Hviderusland. Prisen er et vigtigt vink til advokatkollegerne i Minsk om, hvad det vil sige at være advokat, mener prismodtageren.

AF LISE-LOTTE GÜMOES, ADVOKAT OG TORBEN JENSEN, GENERALSEKRETÆR, ADVOKATSAMFUNDET

DER ER TO GODE SÆRLIGE GRUNDE TIL, at sammenslutningen af advokatråd i Europa, CCBE, afholder sin 117. halvårslige generalforsamling i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols bygninger i Strasbourg.

Baggrunden for at flytte mødet fra den sædvanlige arena i Bruxelles til Strasbourg har blandt andet været en særlig markering af CCBE's ønske om at styrke båndene til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD). Et ønske, som tilsyneladende er fuldt ud gensidigt, idet præsidenten for EMD under åbningsceremonien netop giver tilsagn om at etablere et fast, uformelt samarbejde imellem CCBE og en dommer fra EMD.

Men der er også en anden vigtig årsag til, at generalforsamlingen afholdes i netop Strasbourg: Overrækkelsen af CCBE's Menneskerettighedspris, som har fem års jubilæum.

Under en pause møder vi årets prismodtager, den 41-årige menneskerettighedsadvokat fra Hviderusland, Pavel Sapelko, for at høre nærmere om de vilkår, han arbejder under. Han er ret besat tidligere advokat, idet det lokale advokatsamfund i Minsk ekskluderede ham i marts 2011 efter pres fra myndighederne.

ARBEJDET FOR EN ILLEGAL ORGANISATION

I dag arbejder han som juridisk rådgiver for menneskerettighedscenteret 'Viasna', som betyder 'forår'. Siden 2003 har 'Viasna' reelt været en illegal organisation. En ændret lovgivning har umuliggjort opretholdelse af centerets status som registreret organisation. Og uden registrering anses organisationen ikke for lovlig. Det er derfor ikke uden risiko for strafforfølgning at arbejde for 'Viasna'. Desuden er organisationens nyhedsformidling via internettet besværliggjort

ved, at borgerne ikke har fri adgang til internettet i Hviderusland, og 'Viasnas' hjemmeside er blokeret af myndighederne.

Menneskerettighedsarbejdet i Hviderusland indebærer dog ikke umiddelbart risiko for at miste livet. Til gengæld er der en risiko for at miste sit arbejde og sin frihed, fortæller Pavel Sapelko.

I skrivende stund har præsidenten for 'Viasna' eksempelvis været fængslet i mere end et år, efter at han blev idømt fireethalvt års fængsel for 'skatteunddragelse', én måde hvorpå myndighederne ved retsforfølgning lægger hindringer i vejen for menneskerettighedsaktivister og vanskeliggør, at organisationer som 'Viasna' risikofrit kan modtage økonomisk støtte.

Pavel Sapelko tilføjer, at det er udbredt med andre former for repressalier fra myndighedernes side, for eksempel er der betydelige vanskeligheder med at få en lejlighed og problemer med at rejse ud og ind af landet.

DØDSSTRAFFENS SIDSTE EUROPÆISKE BASTION

Forud for sin eksklusion af advokatsamfundet i Minsk varetog Pavel Sapelko blandt andet forsvaret af en række oppositionsmedlemmers ret til forsamlings- og ytringsfrihed.

I 2002-2003 forsvarede han dem, som blev anklaget for statsfornærmelse mod præsidenten i Hviderusland siden 1994, Alexander Lukasjenko – et arbejde som resulterede i adskillige trusler fra myndighedernes side.

Et særlig vigtigt område for Pavel Sapelko, som også er blevet tillagt stor betydning for CCBE's beslutning om at tildele ham årets Menneskerettighedspris, er kampen for afskaffelse af dødsstraffen i Hviderusland, og da vi spørger nærmere ind til det område, nævner

han lavmælt, at Hviderusland som det eneste europæiske land ikke alene har dødsstraf i lovgivningen, men også anvender den.

CCBE'S MENNESKERETTIGHEDSPRIS GØR EN FORSKEL

I 2010 blev Pavel Sapelko valgt til bestyrelsen i det lokale advokatsamfund i Minsk og repræsenterede samme år en række oppositionsmedlemmer, som blev arresteret efter en demonstration i forbindelse med præsidentvalget i december måned det år. Blandt klienterne var præsidentkandidaten Andrei Sannikau. Som følge af Sapelkos udtalelser til en række vestlige medier om hans bekymring for den mishandling, som Andrei Sannikau blev udsat for under sin tilbageholdelse, blev Pavel Sapelko udsat for pres fra justitsministeriets side – et pres som i 2011 førte til eksklusion fra Advokatsamfundet i Minsk.

Da vi spørger Sapelko, hvilken reaktion tildelingen af CCBE's Menneskerettighedspris kan forventes at føre til fra myndigheder og samarbejdspartnere i Hviderusland, svarer han, at det endnu er for tidligt at spå om, men at han er sikker på, at den vil gøre en forskel – blandt andet som en påmindelse til de cirka 500 advokatkolleger i Minsk om, hvad det vil sige at være advokat. Og så vil den medvirke til at synliggøre det vigtige menneskerettighedsarbejde, som ikke kun udføres af ham, men også af en række andre advokater i Hviderusland på trods af de betydelige risici, arbejdet indebærer for dem.

VÆRDIEN AF INTERNATIONALT SAMARBEJDE

Selvom CCBE's skriftlige appeller til myndighederne i Hviderusland og nu også Menneskerettighedsprisen ikke umiddelbart synes at blive taget i betragtning, er der ifølge Sapelko ingen tvivl om, at den er kendt og høres – herunder af Hvideruslands advokater. Og international støtte er afgørende for det mod, der kræves, for at både advokaterne og menneskerettighedsaktivisterne kan tage handling.

Etablering af bedre kontakter mellem Hvideruslands advokater og advokatororganisationer med deres kolleger i det øvrige Europa står højt på ønskelisten. Men der vil være mange praktiske vanskeligheder, som skal overvindes, før et internationalt samarbejde kan etableres. Det gælder for eksempel noget så lavpraktisk som opnåelse af visum for såvel ind- som udrejsende, identifikation af målgrupper og samarbejdspartnere. Men både praktikophold – det kan være i form af udvekslingsordninger – og enhver form for undervisning – i form af konferencer og seminarer i Hviderusland eller udlandet – vil hilses velkommen.

FORÅRSFORNEMMELSER

'Viasna' betyder som nævnt forår, men direkte adspurgt drømmer Pavel Sapelko snarere om en fløjlsrevolution i Hviderusland end om et arabisk forår. Men vigtigst af alt er at bevare kontakten, understreger han: Opgiv ikke kontakten med os. For uden den, kan vi ikke fortsætte kampen! Da vi slutter samtalen med Pavel Sapelko af med endnu en lykønskning med prisen og udtrykker anerkendelse af hans store indsats på menneskerettighedsområdet, bemærker han beskedent, at mange har bragt langt større ofre end han.

CCBE MENNESKERETTIGHEDSPRIS

Prisen er stiftet i 2007 og uddeles årligt i november til en advokat eller en advokatororganisation, primært men ikke udelukkende i Europa, i anerkendelse af et særligt engagement og arbejde med forsvaret af respekten for menneskerettigheder.

I februar anmodes CCBE's delegationer om nomineringer af kandidater med frist ultimo april. I maj drøftes kandidaterne af CCBE's Human Rights Committee og på baggrund af indstillinger fra komiteen vælger CCBE's Standing Committee modtageren af prisen på et møde i september måned.

Advokatsamfundet modtager gerne løbende forslag til modtagere af prisen, og der behøver ikke at være tale om danske kandidater.

TIDLIGERE MODTAGERE

2011 – Abderrazak Kilani i hans egenskab af formand for Tunesiens Advokatsamfund og for Advokatsamfundets arbejde for menneskerettighederne, særligt i forbindelse med Jasmin revolutionen.

2010 – David Peña Rodríguez og Karla Micheel Salas Ramírez, medlemmer af the National Association of Democratic Lawyers (ANAD) i Mexico, repræsentanter for familierne til de kvindelige ofre hvis mord ikke blev efterforsket af myndigheder i Campo Algodonero sagen, også kendt som Ciudad Juárez femicides.

2009 – Stanislav Markelov – myrdet russisk advokat – tildelt post mortem.

2008 – Li Heping – kinesisk advokat (in absentia) – og gruppen af spanske advokater, som repræsenterede tiltalte og ofre i retssagerne vedrørende 11. marts 2004 bombningen af tog i Madrid.

2007 – Organisationen Avocats Sans Frontières.

VIASNA – HUMAN RIGHTS CENTER

Stiftet i 1966 og registreret i 1999. Registreringen blev omgjort i 2003 af Belarus' højesteret efter organisationens observatørrolle ved præsidentvalget i 2001. I 2004 blev centeret medlem af FIDH.

Læs mere om organisationen, dens arbejde og svære arbejdsbetingelser på <http://spring96.org/en>.

Dansk fondsledelse

af Anker Brink Lund (red.)

Bogen beskriver kort og præcist fonde i Danmark – lige fra etablering af en fond over relevant lovgivning for eksisterende fonde samt fondenes fremtidsudsigter. Bogen stiller skarpt på de udfordringer, der er forbundet med god fondsledelse til gavn for samfund, borger og stifter.

Pris: 275 kr. Antal sider: 110 Forlag: Djøf

Retsafgifter

af Anja Olsen m.fl.

Bogen redegør for den nugældende retsafgiftslov, herunder de nye afgifter for ordningen med bobehandling af ægtefælleskifter samt for den retspraksis, der igennem tiderne har udviklet sig vedrørende værdiansættelser i civile søgsmål samt for de principper for beregning af retsafgift, der kan udledes af praksis for anerkendelsessøgsmål og for søgsmål vedrørende prøvelse af myndighedsudøvelse.

Pris: 496 kr. Antal sider: 312 Forlag: Karnov Group

Teams

af Bent Kock Nielsen m.fl.

Bogens første del beskriver, hvordan man med blot fire minimumsstandarder for samarbejde kan gøre en gruppe operationel og effektiv. Bogens anden del er for dem, der gerne vil arbejde videre og sammentømre et rigtigt team. Forfatterne kommer ind på, hvordan man opbygger tillid, det personlige lederskab, engagement og fælles ansvar. Den røde tråd gennem begge dele af bogen er, at alt starter og slutter hos den enkelte.

Pris: 399 kr. Antal sider: 170 Forlag: LR Business

Arbejdspladsens kommenterede love – Sygedagpengeloven

af Charlotte Vester

Pris: 870 kr.
Antal sider: 405
Forlag: DA Forlag

Dødsboskifte

af Anne Louise Bormann m.fl.

Pris: 796 kr.
Antal sider: 499
Forlag: Karnov Group

Einführung in das deutsche Recht und die deutsche Rechtssprache

af Heike Simon m.fl.

Pris: 375 kr.
Antal sider: 330
Forlag: Djøf

Ferieloven

af Flemming Dreesen

Pris: 660 kr.
Antal sider: 623
Forlag: DA Forlag

Finansiell rapportering

af Jens O. Elling

Pris: 430 kr.
Antal sider: 407
Forlag: Gjellerup/Gads Forlag

International Handelsret

af Bent Iversen

Pris: 599 kr.
Antal sider: 485
Forlag: Gjellerup/Gads Forlag

Introduktion til koncernregnskaber

af Peder Fredslund Møller

Pris: 299 kr.
Antal sider: 189
Forlag: Gjellerup/Gads Forlag

Søloven med kommentarer

af Jesper Martens m.fl.

Pris: 1.800 kr.
Antal sider: 880
Forlag: Djøf

FLERE TITLER

En god bog til værktøjskassen

'Erhvervslivets konfliktløser – Mediation i erhvervstvister' af Claus Kaare Pedersen

Anmeldt af Nicolai Dragsted, advokat

Enhver i erhvervslivet skal vedligeholde sin værktøjskasse inden for konflikthåndtering. Læsning af denne nye bog kan anbefales, så sagligt funderet beslutninger om mediation eller voldgift lettere træffes, når konflikter opstår.

Det er ikke en videnskabelig og tør juridisk fremstilling af mediation, vi får i bogen. Til læring og inspiration videregiver Claus Kaare Pedersen sin betydelige erfaring. Bogen er givende, så man bærer let over med tekstens lidt kauserende stil og med de overflødige gentagelser.

Mediation er *"dybest set ikke andet end en kvalificeret form for forhandling, og der er vel næppe nogen, der seriøst kan være imod, at parterne i en tvist selv søger for at løse tvisten ved forhandling? På bundlinjen er mediation en ganske normal forhandling mellem parterne i en tvist – med den forskel, at der i forhandlingerne deltager en neutral assistent (mediator), som gennem sin uddannelse og erfaring har særlige forudsætninger for at hjælpe parterne med at få forhandlingerne til at bevæge sig fremad"*, jf. bogen side 38. Læseren forstår let, hvorfor mediation bør indgå i strategier for håndtering af tvister.

Bogens afsnit kan læses hver for sig som et opslagsværk, men vær opmærksom på, at teksten falder i fire led: kapitel 1–5: Indføring i konfliktløsning, kapitel 6–10: Hovedfaser i mediation, 11–15: Andre forhold ved mediation, bilag 1 – 8: Dokumentations-samling.

- Afsnit 1 – 5 giver indføring i konfliktløsningsmetoder, samt gennemgår fordele og ulemper ved brug af mediation. Forfatteren taler for brug af mediation, men fremstillingen giver god inspiration til udvikling af generelle strategier for konflikthåndtering.
- Afsnit 6 – 10 gennemgår de enkelte trin i forberedelse og gennemførelse af mediation. Det er en indføring i de praktiske forhold, som retter sig til både mediatorer, partsadvokater og beslutningstagere.
- Afsnit 11 – 15 gennemgår centrale elementer i selve metoden mediation. De afsnit retter sig måske mest til praktiserende mediatorer, men der kræves ikke en særlig uddannelse for at få udbytte af teksten. Enhver læser får bedre forståelse af de virkemidler, metoder og overvejelser, som mediator gør brug af i sit virke.
- Bilag 1 – 8 indeholder forslag til kontraktbestemmelser, policy statements, spørgeskema til sags gennemgang, checkliste til forberedelse af mediation samt EU direktivet om mægling. En glimrende dokumentationssamling, der desværre ikke stilles til rådighed i elektronisk form. Forlaget bør give adgang til en hjemmeside, hvorfra dokumentationssamlingen kan hentes i elektronisk form.

MEDIATION SOM MULIGHED

Manglende kendskab til mediation fører ofte til voldgift og retssag, hvor mediation havde givet en billigere, hurtigere og bedre konfliktløsning. Det er derfor velgørende med en ny bog, der kan øge kendskab til mediation som værktøj til konfliktløsning.

Advokater kan føle utryghed ved brug af mediation, da dommerens juridisk rigtige afgørelse passer bedre til vores uddannelse. Som forfatteren angiver på side 115: *"Mediation er ikke videnskab, men et redskab til løsning af praktiske problemer, og mediator skal vælge den fremgangsmåde, som efter hans erfaring virker."* Men metoden kan sagtens være forsvarlig, effektiv og rentabel, selvom der ikke er tale om videnskab.

Vanens magt skal ikke hindre sagligt funderet rådgivning ved konflikter. Læs bogen som personlig efteruddannelse, og brug inspirationen til udvikling af dit arbejde. Følg op med eksempelvis et internt kursus i mediation eller iværksæt arbejde med virksomhedsstrategi for konfliktløsning, eller meld dig til Danske Advokaters mediatoruddannelse.

Pris: 396 kr. Antal sider: 276 Forlag: Karnov Group

NICOLAI DRAGSTED

Partner i BvHD, medlem af Mediatoradvokater og Danske IT-advokater. Nicolai gennemførte i 2007 Danske Advokaters mediatoruddannelse 'Trinity' og har siden da optrådt som mediator i erhvervstvister. Han deltog i seminaret 'High Conflict Resolution', marts 2012 som beskrevet i *Advokaten* 05/12.

ADVOKAT ERIK ØSTERGAARD-NIELSEN fra Selskabsadvokaterne i Lyngby til Først Advokatfirma, København.

FLEKSIBILITETEN PASSER GODT IND I MIT LIV LIGE NU

Hvad bliver arbejdsopgaverne i dit nye job?

Jeg har baggrund inden for erhvervsret med fokus på selskabsret og transaktioner. Klienterne er de små og mellemstore virksomheder. For mig giver det klientgrundlag nogle spændende opgaver, for som rådgiver er jeg helt med nede i maskinrummet og er med til at påvirke deres drift og udvikling. Jeg synes, at det er interessant at følge virksomheder, som gerne vil udvikling, og selvfølgelig er det sjovt at være med til at skubbe den i gang.

Tidligere arbejdede jeg sammen med folk, der i høj grad havde samme faglige profil som mig selv. Nu har jeg valgt et samarbejde med en partner, der har mest fokus på procedure, og det, tror jeg, kan give en god synergi. Vi dækker dermed lidt bredere i forhold til klienterne. Mit fokus er især at hjælpe klienterne med at finde løsninger. For mig er det sjovere at forebygge end at helbrede.

Hvad er fordelene ved at vælge jobbet hos Først?

Vi er et lille kontor med to partnere og fem jurister. Vi har en åben tilgang til tingene, og det ser jeg flere fordele ved. Dels kan jeg være med til at præge kontorets udvikling, dels giver det mig som den ene partner en stor fleksibilitet.

Hvilke udviklingsmuligheder ser du?

Jeg er tiltrådt i december, og på mit kontor står der stadig flyttekasser, der ikke er pakket ud. Så alt er ret nyt. Men jeg ser masser af udviklingsmuligheder, og det vigtigste for mig er, at kemien med min med-partner er god, for så må vores forretning folde sig ud med tiden. Jeg tror, det er vigtigt, at man væbner sig med tålmodighed og giver sig tid til at stikke en finger i jorden, inden man sætter sig ned og skriver en stor forkromet udviklingsplan. Forudsætningerne er her, og det er det vigtigste lige nu.

Hvilke fordele er der ved den lille virksomhed?

Først og fremmest er vi aldrig afhængige af, om en arbejdsgang eller metode er i overensstemmelse med en standard. Vi forbeholder os retten til at opfinde den dybe tallerken hver gang, der er grund til at forbedre den. Hvis du er meget bundet af en form, er der ingen grund til at overveje, om den nu også er den mest smarte. Men det er altid sundt at genoverveje, for hver gang vi sparer tid, giver det sig selv, at det er til fordel for klienten.

En anden fordel er, at mit job er meget fleksibelt på grund af kontorets størrelse. Flexibiliteten passer godt ind i mit liv lige nu, hvor jeg har to børn på fem og syv. Jeg vil gerne prioritere at bakke op om familien i den periode, hvor der er brug for, at man er der.

FOTO: FLEMMING NIELSEN

NYE ADVOKATER

- Peter Boholdt**, Advokatfirmaet Bonnor, Holte, tlf. 45871717, 4/12 2012.
- Tanja Buch-Weeke**, MAQS Law Firm, København, tlf. 33124522, 12/12 2012.
- Kira Kolby Christensen**, Elmer & Partnere, København, tlf. 33676767, 20/12 2012.
- Linda Saugmann Christensen**, Advodan, Esbjerg, tlf. 75453400, 20/12 2012.
- Rune Hellegaard Christensen**, Funch & Nielsen Advokater, Nykøbing M, tlf. 97720001, 12/12 2012.
- Søren Dupont Dall**, NNIT A/S, Søborg, tlf. 44424242, 20/11 2012.
- Holger Beck Thomsen Tryde Haarløv**, Bonnesen Advokater, Odense, tlf. 63141414, 20/12 2012.
- Bo Møller Jensen**, Bonnesen Advokater, Odense, tlf. 63141414, 12/12 2012.
- Carl-Johan Frederik Johnsen**, Advokatgruppen, Aarhus, tlf. 70101330, 28/11 2012.
- Susanne Finnemann Juhl**, Norsker & Co Advokater, København, tlf. 33433100, 30/11 2012.
- Carsten Kähler**, Accura, Hellerup, tlf. 39452800, 10/12 2012.
- Anton Gramstrup Larsen**, DI, København, tlf. 33773377, 30/11 2012.
- Dorthe Munch Lund**, Advokatfirma Dahl, Viborg, tlf. 87271100, 19/12 2012.
- Carsten Bo Løjborg**, Advodan, Hillerød, tlf. 48207400, 4/12 2012.
- Lasse Lau Nielsen**, Horten, København, tlf. 33344000, 4/12 2012.
- Naja Retbøll Olsen**, Husen Advokater, København, tlf. 33322626, 12/12 2012.
- Jørn Martin Peterslund**, Danske Bank, København, tlf. 33440000, 10/12 2012.
- Kristina Baastrup Piper**, Business Danmark, København, tlf. 33740200, 20/12 2012.
- Tine Rønde Poulsen**, Kammeradvokaten, København, tlf. 33152010, 4/12 2012.
- Alexandra Elisabeth Castenschiold Paaske**, Advokat Anja Cordes, København, tlf. 33122550, 12/12 2012.
- Torben Edi Hoffmann Rosenstock**, Dansk Erhverv, København, tlf. 33746000, 4/12 2012.
- Mette Louise Schadegg**, Elmann Advokatpartnerselskab, København, tlf. 33376330, 4/12 2012.
- Maria Gejl Erlang Schaumann**, Ellebye Advokater, Odense, tlf. 66120303, 20/12 2012.
- Andreas Schønbeck**, Vestas Wind Systems A/S, Aarhus, tlf. 97300000, 30/11 2012.
- Helene Grarup Smidt**, DJØF, København, tlf. 33959700, 20/11 2012.
- Anne Stecher**, Advokat Jan Frederik Hansen, København, tlf.

60229700, 12/12 2012.

Allan Brunsvig Sørensen, Advokataktieselskabet Thorninger, tlf. 98323811, 12/12 2012.

Sanne Alrik Sørensen, Focus Advokater, Odense, tlf. 63142020, 20/12 2012.

Julie Top-Madsen, Danica Pension, Lyngby, tlf. 45232323, 20/12 2012.

Kristina Villadsen, Danders & More, København, tlf. 33129512, 19/11 2012.

NYT JOB

Jana Behlendorf fra Bang+Regnarsen, København til Dansk-Tysk Handelskammer, København, tlf. 33913335.

Per Bengtsson fra Adacta Advokater, København til Boelskifte Advokater, Frederiksberg, tlf. 38160616.

Mads Brandt fra Abel & Skovgård Larsen, Aarhus til Skov Advokater, Vejle, tlf. 76407000.

Stine Møller Boye, fra Bech-Bruun, København til Dansk Byggeri, København, tlf. 72160000

Bobestyrer eller arving?

Vi tilbyder:

- hurtig og kvalificeret afvikling af indbo
- realistiske vurderinger af kunst, antikviteter, design, smykker og samlere objekter
- international eksponering og købestærke kunder
- traditionelle auktioner og net-auktioner
- auktionsmarkedets højeste hammerslag
- hurtig afregning

For gratis rådgivning, kontakt venligst:

*Frederik Bruun Rasmussen,
tlf. 8818 1003 / fbr@bruun-rasmussen.dk*

*Hans Ruben,
tlf. 8818 1231 / hru@bruun-rasmussen.dk*

– besøg os på bruun-rasmussen.dk

BRUUN RASMUSSEN
KUNSTAUKTIONER

Trine Brønsgaard fra Advodan, Nykøbing F til Advodan, Køge, tlf. 56650040.

Tina Bøggild fra Dansk Erhverv, København til Kommunikation & Medier, København, tlf. 33134444.

Lars Merrild Hareskov fra Advokatfirma Hørlyck & Steffensen, Aarhus til MAQS Law Firm, København, tlf. 33124522.

Lars Japp Haslund fra Endomondo, København til Dong Energy Oil & Gas A/S, Gentofte, tlf. 99551111.

Henrik Høpner fra Advodan Lyngby A/S, Lyngby til Lund Elmer Sandager Advokatfirma, København, tlf. 33300200.

Christopher Kjølbj Jensen fra Plesner, København til Novo Nordisk A/S, Bagsværd, tlf. 44448888.

Krester Krøger Kjær fra Horten, København til Assuranceforeningen Skuld, København, tlf. 33433400.

Johanne Wickenberg Linneballe fra Plesner, København til DFDS A/S, København, tlf. 33423270.

Michael Meyn fra Advokatfirmaet Knudsen & Guldbrandt A/S, Svendborg til Meyn Advokatfirma, Svendborg, tlf. 62227722.

Kai Michelsen fra Bruun & Hjejle, København til Advokat Kai Michelsen Orupvej 4, Hvalsø, tlf. 30188716.

Laust Fall Nielsen fra HSH Debt Advisory ApS, København til Danske Bank, København, tlf. 33440000.

Lisbeth Snitgaard Petersen fra Nielsen Nørager, København til Lego, Billund, tlf. 79506070.

Mille Praastrup fra Plesner, København til Novo Nordisk A/S, Bagsværd, tlf. 44448888.

Jørn Sondrup fra Henrik Christensen & Partnere, Aalborg til Advokatfirma Kühnel Kringelbach, Aalborg, tlf. 98357913.

Morten Stagaard fra Focus Advokater, Odense til TV2, Odense, tlf. 65919191.

Mette Grith Stage fra Tommy V. Christiansen, Kolding til Stage Advokatfirma, Fredericia, tlf. 75122000.

Jonatan Strenov fra Kromann Reumert, København til Finansiell Stabilitet A/S, København, tlf. 70278747.

Bo Svenningsen fra Finansiell Stabilitet A/S, København til Bo-To I/S, Vejle, tlf. 21678946.

Henriette Fabritius de Tegnagel fra Partnerselskabet Advokathuset Nordsjælland, Hillerød til Boligkontoret Danmark, København, tlf. 35448080.

Pia Klingenberg Vistisen fra Kromann Reumert, Aarhus til Bang & Olufsen A/S, Struer, tlf. 96841122.

Niels Walther-Rasmussen fra Kromann Reumert, København til Mazanti-Andersen, Korsø Jensen & Partnere, København, tlf. 33143536.

Sven Westergaard fra Horten, København til Advokatfirmaet 24B Aps, København, tlf. 33137800.

Ann Aavild fra Kromann Reumert, København til Lærerstandens Brandforsikring, København, tlf. 33957891.

Erik Østergaard-Nielsen fra SelskabsAdvokaterne ApS, Lyngby til Først Advokatfirma, København, tlf. 32630480.

MARTENSEN WRIGHT

Helping Danish business expand to the US since 1995

“Vi taler dit sprog”

- Visa
- Selskabsetablering og selskabsret
- Ansættelsesforhold
- Tvistløsning
- Immaterialret
- Erhvervslivets aftaler
- Agreements that grow your clients' business

FLYTNINGER (firmaer)

ABSALON advokat-A/S fra Vedbæk Strandvej 341, Vedbæk til Dronninggårds Alle 136, Holte, tlf. 33151786.

Advokatfirma Finn Bruun, Sankt Peders Stræde 39, København til Søborg Hovedgade 139, Søborg, tlf. 72702001.

Advokatfirma John Kessler fra Pakhustorvet 2, Kolding til Haderslevvej 36, Kolding, tlf. 75520220.

Advokatfirma Mona Meelberg fra St. Strandstræde 19, København til Hammerensgade 12, København, tlf. 33936643.

Advokatfirma Stig Viborg Pedersen fra Købmagergade 2, København til Strandvejen 100, Hellerup, tlf. 49202122.

Advokatfirma Kåre Pihlmann fra Havnegade 39, København til Nyhavn 12, København, tlf. 53530001.

Advokatfirma Jane Ranum fra Havnegade 39, København til Nyhavn 12, København, tlf. 20850612.

Advokatfirma Mikael Skjødt fra Havnegade 39, København til Nyhavn 12, København, tlf. 40148001.

Advokatfirma Jesper Søgaard fra Holmegårdsvej 23 A, Hillerød til Slotsgade 52 E, Hillerød, tlf. 3123714.

Kahlke – Vandborg Advokatfirma fra Frederiksberggade, København til Vandborg Lyng Advokater, Vester Voldgade, København, tlf. 33123880.

Kjær Advokatfirma fra Toldbodgade 8, Løgstør til J. Skjoldborgs Vej 1, Løgstør, tlf. 98671788.

Law Firm Hansen & Thomassen fra Byggjubakki 22, Thorshavn til Undir Bryggjubakka 21, Thorshavn, tlf. 298359595.

Slotsmøllens Advokater v/Teddy Winther Hansen fra Slotsgade 65, Hillerød til Advodan Hillerød, Hillerød, tlf. 48207400.

Advokatfirmaet Lett, Kolding ændre navn til Advokatfirmaet Andersen Partners, Jernbanegade 31, Kolding, tlf. 76400600.

UDLEVEREDE BESKIKKELSER

Jens Schak Andreassen, Grundfos Holding A/S, Bjerringbro, tlf. 87501400, besk. af 24/7 2000, udl. 12/12 2012.

Dorte Bøgil, Advokatfirma Kühnel Kringelbach, Aalborg, tlf. 98357913, besk. af 15/6 2012, udl. 10/12 2012.

Annette Wedel Fræmohs, Teknologisk Institut, Taastrup, tlf. 72202000, besk. af 24/8 2001, udl. 27/11 2012.

Karsten Hagl, Alhambra Advokater, Frederiksberg, besk. af 23/2 1993, udl. 5/12 2012.

Luise Høj, Advokatfirmaet Luise Høj, København, tlf. 60611611, besk. af 29/6 2007, udl. 7/12 2012.

Kristina Jæger, Schimmelmansvej 4 A, Klampenborg, besk. af 11/11 2009, udl. 16/11 2012.

Poul Kristian Kjeldsen, Home, Hjørring, tlf. 98929900, besk. af 22/9 1998, udl. 16/11 2012.

Job i Danmarks Domstole

De danske domstole spiller en afgørende rolle i demokratiet som landets tredje statsmagt – den dømmende magt. Og vi er stolte over, at domstolene er den af samfundets institutioner, som borgerne har størst tillid til.

Vil du være med til at sikre, at Danmarks Domstole også fremover løser sine opgaver med højeste kvalitet, service og effektivitet? Så er et job hos os måske svaret.

Vi tilbyder løbende en række spændende stillinger for landets dygtigste jurister – både som dommerfuldmægtig, konsulent, leder og dommer. Arbejdet kræver, at du har en høj faglighed og kan lide at tage ansvar og arbejde selvstændigt.

Domstolene tilbyder attraktive arbejdsvilkår med fx flekstid og gode karrieremuligheder. Du kan læse mere om os på www.domstol.dk, hvor du også kan se, hvilke stillinger vi har ledige lige nu.

Hvem er vi?

Danmarks Domstole omfatter domstolene, Domstolsstyrelsen, der har ansvaret for administration og udvikling af domstolene, samt Procesbevillingsnævnet. Danmarks Domstole har ca. 2.500 ansatte fordelt med ca. 2.400 ansatte i domstolene, ca. 90 ansatte i Domstolsstyrelsen og 23 ansatte i Procesbevillingsnævnets sekretariat.

Palle Grøn Kjeldsen, Dalvej 37, Gentofte, besk. af 17/5 1988, udl. 10/12 2012.

Dorthe Laursen, Bævervej 13, Skanderborg, besk. af 7/6 2002, udl. 7/12 2012.

Eva Mejling, Meiling Erhvervsjuridisk Rådgivning, tlf. 21289053, besk. af 3/1 1995, udl. 7/12 2012.

Hans Lindum Møller, Mindevej 14, Egernsund, besk. af 2/1 1981, udl. 23/11 2012.

Camilla Rønne, Advokaterne i Nansensgade, København, tlf. 33369010, besk. af 1/3 2002, udl. 1/12 2012.

Christian Scherfig, Advokatfirma BvHD, København, tlf. 72241212, besk. af 11/8 1997, udl. 10/12 2012.

Marie Emilie Schmiegelow, Falck Danmark, København, tlf. 70333311, besk. af 1/2 2007, udl. 10/12 2012.

Kirstine Skaarup, Bestsellers A/S, Viby J, tlf. 99423200, besk. af 15/12 2010, udl. 10/12 2012.

Rasmus Nikolaj Sølberg, Skt. Annæ Gade 13, København, besk. af 1/11 2007, udl. 5/12 2012.

Annemette Træholt Thrane Poulsen, Zacher Advokater A/S, Grenå, tlf. 86321277, besk. af 21/5 2003, udl. 1/1 2013.

Gunvor Harbo Valerius, Kammeradvokaten, København, tlf. 33152010, besk. af 24/4 2002, udl. 14/12 2012.

DEPONERINGER

Anders Pilgaard Andersen, København – 1/12 2012.

Andreas Albrechtsen, Åbyhøj – 1/12 2012.

Linda Ibi Hebeltoft Bergstrøm, København – 1/11 2012.

Mikkel Robenhagen Evar Berthelsen, Aarhus C – 30/11 2012.

Joy Bladh, Valby – 5/11 2012.

Hanne Paarup Christiansen, Aarhus C – 31/12 2012.

Michael Clemmensen, Odense – 5/11 2012.

Astrid Møller Donnerborg, København – 22/11 2012.

Jesper Dreyer, København – 17/12 2012.

Lasse Freitag, Odense C – 31/12 2012.

Jeffrey Peter Galmond, København – 12/11 2012.

Rita Græbild, Horsens – 1/12 2012.

Arne Gyes, Frederiksberg – 31/12 2012.

Jens Peder Jensen, Kjellerup – 7/11 2012.

Helle Berit Jungersen, København S – 1/1 2013.

Jakob Juul-Sandberg, Odense C – 27/11 2012.

Andreas Sams Kambjerre, København – 19/11 2012.

Gitte Vannus Kragelund, København – 3/12 2012

Natasia Maria Lange, København – 22/11 2012.

Michael Christian Gregers Larsen, København – 31/12 2012.

Jesper Schroeder Ljungstrøm, Oxie – 26/11 2012.

Torben Lunde, København – 30/11 2012

Thomas Hjort Lykke, København – 10/12 2012.

Claus Vang Madsen, Esbjerg V – 28/11 2012.

Michael Meldgaard, Horsens – 1/12 2012.

Jens Erik Møller, Vejle – 31/12 2012.

Christian Levin Nielsen, Hellerup – 9/11 2012.

Mads Christoffer Mortensen, Aarhus – 1/12 2012.

Wendi Ring, København – 19/11 2012.

Casper Fahlmann Schmidt, København – 14/12 2012.

Per Tørsløv, Holte – 1/1 2013.

Carsten Sørensen, Warszawa – 19/11 2012.

Pernille Borup Vejlsgaard, Ballerup – 1/12 2012.

Lene Vesth, Odense C – 7/12 2012.

MØDERET FOR LANDSRET

Per Heinrich Bengtsson, København – 14/12 2012.

Anders Bredgaard, Aalborg – 27/11 2012.

Astrid Nørgaard Friis, Aarhus – 14/12 2012.

Janne Britt Hansen, Hellerup – 5/9 2012.

Andreas Karoff, Åbyhøj – 20/12 2012.

Kim Krarup, København – 17/12 2012.

Sabine Buhl Lauborg, København – 11/12 2012.

Linda Nordstrøm Nissen, København – 13/12 2012.

Morten Planthoin, København – 4/12 2012.

Michael Rehling, Aarhus C – 20/12 2012.

Rasmus Schmidt, København – 5/12 2012.

Morten Stagaard, Odense C – 20/12 2012.

Martin Stimpel Stenled, Ballerup – 17/12 2012.

Søren Bork Vangsgaard, Kolding – 12/12 2012.

Ditte F. Østergaard, Aalborg – 28/11 2012.

MØDERET FOR HØJESTERET

Sten Mørck Thomsen, København – 21/11 2012.

Vibeke Beck Westergaard, Esbjerg – 13/12 2012.

Tidsregistrering via iPhone

1 Klientdialog

2 Tidsregistrering

3 Godkendt

Navokat – en brancheløsning

Samlet sags- og økonomistyring baseret på Microsoft Dynamics NAV standardmoduler. Tidsregistrering kan bruges til andre brancheløsninger.

Kontakt markedschef Jens Ole Taisbak,
Abakion på 7023 2317 eller jot@abakion.com

Microsoft Partner
Gold Enterprise Resource Planning

www.abakion.com

Kunder, der bruger Navokat:

- > Bech-Bruun
- > Nordic Debt Collection
- > De Forenede Ejendomsselskaber
- > Samuelsson Neugebauer & Partnere

abakion

Inkasso & Juridiske forhold i Sverige

For os er inkasso ikke bare inkasso – og jura ikke kun lovgivning og §§.

For effektivt at opnå resultater er det vigtigt med god kommunikation og den rigtige fremgangsmåde i forhold til kravet.

Vi tilbyder både fast pris og NoCureNoPay uanset om kravet er i Sverige eller Danmark.

Vi taler dansk og svensk, og er specialiseret i at kombinere vores kunders behov med knowhow og lovgivning fra begge lande.

Vores InkassoExpres har f.eks. reduceret sagsbehandlingen i Sverige med 2/3 fra registrering til dom.

INKASSO I SVERIGE

- No Cure no pay *eller* fast pris
- Retslig inkasso
- InkassoExpress

SELSKABSRET

- Bestyrelsesansvar
- Konkurser
- Likvidation af selskaber

ETABLERING I SVERIGE

- Stiftelse af selskaber
- Personalejura
- Rådgivning

ANSÆTTELSESR

- Kontrakter
- Opsigelsesforhold
- Lønforhold & sociale afgifter